

HAZINE

*Dergâh-ı Bedrîde gel, bul zat-ı baht-ı Hakka yol,
Er safayı sürri zata, behremend ol behremend.*

وَالِي رُوحِ شَيْخِنَا وَمُرْشِدِنَا الْجَامِعِ الْعُلُومِ وَالْمَعَانِي صَابِرُ الْبَلَايَا وَالْإِبْتِلَاءِ
مَظْهَرِ نُورِ إلهي عَبْدُهُ عَلِي السَّيِّدُ الشَّيْخِ الْحَاجِّ مُحَمَّدُ مَظْهَرِ الْخَرْيُوطِي
قَدَّسَ اللَّهُ سِرَّهُ الْغَزِيرَ.

خزینہ

*Bir güzel sevdim cihanda gerçi göstermez yüzün.
Leyki gitmez ol yanımdan şöyle kim bir ân nedir.*

*Zübdetül Evliyâ Esseyyîd Eşşeyh Hâce El Hâc
Hâfız Osman Bedreddîn Es'Sâminî Kaddesellâhu
Sirrahul Azîz Hazretlerinin Halîfelerinden,
Mazhari Nûri İlâhî Abdühû Âlî Esseyid Eşşeyh
Elhâc Muhammed Mazhar Ettasi El Harpûtî
Kaddesellâhu Sirrahul Azîz Hazretleri mürşidi,
Hâfız Osman Bedreddîn Hazretlerinin Sohbetlerin-
den dinleyib kendî el yazısıyla yazdığı ve "Hazîne"
ismini verdiği bu sohbet (Hacı Bey) Seyyid Abdullah
Karaokur Efendide bulunan aslından kendilerinin
izniyle Galip Sever tarafından Türkçe ve Osmanlıca
olarak yazılmıştır. Okuyan ve dinleyenlere Rabbim
amelini de nasîb eylesin. Âmin.*

Yazım yanlışları için:

tlf: 505 594 23 99

TARİH: 29 Nisan 2020 / 5 Ramazan 1441

*NOT: Metinler arasında parantez içindeki rakamlar
(2),(3)...asılndaki sayfa numaralarıdır.*

*Ali Belli ve Ali Karaokur'un
hediyesidir.*

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1

Bu Tarikat-ı Sâminiyyenin terbiyesi o sûretle emir buyuruluyor ki ibtidâ Cenâb-ı Hakkı zikir etmekle berâber hâzır bilmek sûretiyle talîm buyurduklarından fikir ve hayâlin Cenâb-ı Hakka teveccüh etmesiyle vuslat muhakkaktır. Cism ile rûh arasında vasıta olan nefis her iki cihete münâsebeti olduğu gibi bu nimeti uzmânın husûlî için de hak ile halk arasında vasıta olan enbiyâ ve evliyâyı kirâm hazerâtını da vasıta etmek muhakkak lâzımdır. Zîrâ süflînin ulvîye bir nisbeti yoktur. O İnsân-ı Kâmile teveccüh ve muhabbetle nefis ve şeytân vesâire düşmanlardan emîn olmak ve Cenâb-ı Hakka vâsıl olmak nimeti celîlesine insân muvaffak olabilir. Onun için (2) kendimizde Onû hâzır bilerek tâzîm ve muhabbet ve edeble olur. Ve onlardan ayrılmaz isek her nimet bizim için hâzırdır. Bu da ne devletdir ki ne olursa olsun ve her ne ibâdet olursa olsun ibtidâ başlandığı zaman Cenâb-ı Hakkı hâzır bilüb ve nihâyetinde o huzûrla bitirir isek ele geçende aynı huzûr addolunur. Mâmâfih sebât ve devâm olduğu takdirde irfân, muhabbet, hakâyık ve esrâr zuhur edeceğinden bir ân bile olsun ayrılmâmağa ihtimâm ve dikkat etmelidir.

Alel husûs gençlik gâyet bir fırsatlı zemândır. Şimdiden onunla olmağa ülfet idülürse ihtiyarlıkda zahmet çekilmez. Onun için: “Âmân hac yolu kapanmadan evvel Rabb-ı Beyti tavâf idiniz.” (3) diye emir buyrûluyor.

Mâmâfih “وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ”¹ âyeti ilâhiyyesiyle mü'minler için de bir beytdir. Âmân ey mü'min! Cenâb-ı Hakkın verdiği nimetin kadrini bilüb şükre devâm et. Bâk gör ki seni nerde bulunduruyor.

(2) “اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ”
Âmîn, bihurmeti seyyidil mürselîn.

Kutbuddîn-i Şârânî Hazretleri öyle emir buyurmuşlar: Cenâb-ı Hakkın ikrâmı ilâhîsinden birisi de bana budur ki yetmiş yaşına irdiğim hâlde (nefsim) benî isyâna ve kötülüğe sevk etmek istiyor. Hâlbuki emmâre bissû'

¹ Hadîd/4”Nerede olursanız olun o sizinle beraberdir.

² Zümer/18 Söylenenleri dinleyip de en güzeline uyan kullarımı müjdele! (Allâhım bizi bunlardan eyle)

olan nefse muhalefetle mucâhitler defterinden çıkmayacağımdan dolayı bu da ayrıca Cenâb-ı Hakkın lütfudur. **(4)** Zîrâ nefis ve şeytan olmasa insan melek gibi olur. Hâlbuki melekler için makâm yokdur. İnsan ruhî cihetinden ulviyâta terakkî ettiği gibi zikri ilâhîden iğrâz olursa Cenâb-ı Hakk şeytânı ona karîb etdirir ve o vücûd şeytan olur. Allâhümmahfaznâ yâ Hâfiz! Dünyâyâ ibret nazarîyle bakub hikmet-i hudâyı anlamak gerekdir. Yoksa hayvan gibi kalmakda fâide yokdur. İnsanın hayvandan farkı kalmaz...

Hâsaten ve ilâ Rûhâniyete Şeyhinâ ve Mürşidinâ Kutbür Rabbânî ve'l Heykelü n'Nûrânî el'Meârîfî s'Samadânî Vâkıfı Esrârî Sübhânî Câmiul Ulûmî ve'l Maânî Arîfu'l Urefâ Zübdetü'l Evliyâ Esseyid Eşşeyh Hâce el'Hâc Osmân Bedreddîn Essâminî Fenâ Lilâhî Yesserehu En'nûrânî **(5)** Atâlal'lahu Omrihî Bimezîde'l Omri ve'l Âfiyete ve Enfânâ Biberekâtu Enfâsî. Allâhümme innî es'elûke mine'niğmete temâmihê ve min el'ismete devâmihê ve min'el âfiyete huslîhê ve min'el işu ergadehû ve min el'omriş'sâdâni eâmehe ve min el en'âmi etemmehû ve mine'l fadlû eğdiyehu bi rahmetike yâ Erhamer'Râhimîn.

İnsan için merâtibe nihâyet yokdur. Cenâb-ı Hakka nihâyet olmadığı gibi. Şu halde evliyâ ul'lah ki ölmezden evvel ölmüş ve hayâtî hakkânî ye ulaşmışlar iken onlara da nefis ve şeytânın musallat olmasî onların terakkîlerine bâisdir³. Şu halde bu âdâyâ muhalefetle bu kemâl kazanıldığından dolayı insan için bunlar hayırlı olur. Her arzûya tâbî olarak Cenâb-ı Hakkın rızâsı gözedilmezse insanın dereke-i süfliyyâta⁴ tenezülî muhakkaktır. Onun için bu düşmanlardan insana kötülük etmek ve belki her suretle **(6)** insanın mahvine çalışan sû-i karînden⁵ içtinâb etmek⁶ büyük akıllılık ve hidâyet-i uzmâdır (büyük bir hidâyetdir).

“Ubûdiyet⁷ altı şeydir” diye emir buyuruluyor: **Birincisi**; Tâzîm, **2.** Hayâ **3.** Havf, **4.** Recâ, **5.** Muhabbet, **6.** Hayret. ⁸ Ubudiyetten murâd Cenâb-ı Hakka

³ Sebebidir.

⁴ Aşağıların aşağısı.

⁵ Kötü huylu arkadaş.

⁶ Çekinmek, sakınmak.

⁷ Allâha kulluk.

⁸ **TAZİM:** Tâzîm, îmandan neş'et eden takvâ, muhabbet, tevâzû gibi güzel duyguların ve kalbî hassâsiyetlerin bir hâsılasıdır. İslâm'ın özü kısaca şu iki ölçü çerçevesinde târif edilmiştir:

1- “Tâzîm li-emrillâh”, yâni Allâh'ın emirlerini titizlik ve ihtirâm içinde yerine getirmek.

2- “Şefkat âlâ halkillâh”, yâni Yaratan'dan ötürü yaratılanlara şefkat ve merhamet göstermek. En büyük edep, Cenâb-ı Hakk'a karşı tâzîm göstermektir. Bunun da en güzel ve güçlü tezâhürü

ârif olmakdır. Onun için sâlike lâzım olan evvel emirde gönlünü, fikrinî âlâyık ve âvâikden sâf ve mücerred ederek zikir, fikir, muhabbet ve havf nûrîyle gönlünü tenvîr idub melekîyet hâline kesb etmektir. Bu da mâlumdur ki emeksiz olmaz.

ibâdetlerde kendini gösterir. Daha sonra, Rasûlüne ve Ricalullah'a tazim ve hizmet gereklidir. Ashâb, Allâh'ın Rasûlü'ne gösterdikleri tazim ve hizmetlerle yıldız şahsiyetler oldular. Benlik ve feragat sınavından geçtiler. Bu sayede sahâbî oldular.

HAYÂ: Arapça, utanmak manasına bir kelime. Nefsin bir şeyden çekinmesi ve o konuda yerilmekten korkarak terketmesidir. İmanî hayâ, mümini günah işlemekten alıkor. Zira o, Allâh'tan korkar. Bir de nefsanî hayâ vardır ki, edeb yerinin ortaya çıkmasından utanmak bu kabildendir. Hayânın imanla bağintisına dikkat edilirse, imanı olanın hayâsı, imanı olmayanın da hayâsızlığının söz konusu olduğu görülür. Zira Hz. Peygamber (s.a) "Utanmak yani hayâ imandandır" buyurmuştur. **HAVF:** Arapça, korku manasınadır. Allâh'ın kahrından korkarak dinde sabit olmak. Bunun zıddı recâ (umma, ümidli olma)'dır. Diğer bir tarife göre havf, yasaklanan şeylerden ve günahlardan utanmak ve bu hususta üzüntü duymak demektir. Hz. Peygamber (s.a) şöyle der: "Ben, Allâh'tan en çok korkanınızım. Allâh, Hz. Davud'a, yırtıcı hayvandan korkar gibi Ben'den kork, diye vahyetmiştir". Yine bir hadiste, şöyle denilir: "Allâh'tan korkandan, herkes korkar, Allâh'tan başka şeylerden korkan, her şeyden korkar". Ebu'l-Kasım el Hakîm, korkuyu rahbet ve haşyet olmak üzere ikiye ayırır: Rahbet sahibi korkunca kaçacak delik arar ve Allâh'tan gayriye sığınır; haşyet sahibi ise Allâh'a sığınır. **RECA:** Arapça ummayı, ümit etmeyi ifade eden bir kelime. Allâh'tan ümit kesmeme. "Allâh'ın rahmetinden ümit kesmeyiniz" (Zümer/53) âyetine göre, Allâh'tan ümit kesmek büyük günahlardandır. Bu, kalbin hoşlandığı bir şeyi beklemesinden, rahatlık ve ferahlık duyma halidir. İnsanın geçmişle ilgili düşüncelerine zikir; hâl ile ilgili olanlara vecd, zevk, idrâk; gelecekle ilgililere intizâr, tevekkül; hoş gitmeyen türden ise havf ve işrâk; hoş giden türden ise recâ ve irtiyâh denir. Allâh'ın lütfuna nail olma düşüncesi, recâ duygusunun doğmasına sebep olduğu gibi, tersi de havf duygusuna neden olur. Kul, ideal olarak bu iki duygu arasında bulunmalıdır. Recâ'nın, gelecekle ilgili olması, temenni ile aynı anlama gelmesini çağrıştırıyorsa da, ikisi arasında fark vardır: Temenni, oyalayıcıdır, sahibini çalışmaktan alıkoyar, recâ ise; bunun aksinedir. Bu yüzden temenni makbul değildir. "Şeytan, insanı ümniyye yani temennilerle oyalar." şeklindeki âyet (Hacc/2) bu hususu te'yid eder. Recâ, dünyalık istemekle yorumlandığı gibi, Allâh'ın cemâlini müşahede etmeyi isteme, şeklinde de, düşünülmüştür. Tâatta güzellik, recâ'nın belirtisidir, denmiştir. **MEHÂBET:** Hür-met ve saygiyle karışık korku. **HEYBET:** Arapça. Korkmak ve sakınmak manasınadır. Tasavvuftaki hallerden birinin terim olarak ifadesidir. Tasavvufta makam; kalıcılık, mücâhede ile kazanma, bir öncesi elde edilmeden sonrakine geçememe gibi belli durakları gösterir: Fakr, sabr, zühd, tevekkül gibi. Haller ise; kula mevâhib olarak gelir, yani, kulun çabasından çok Allâh'ın ihsanı ve atâsıdır. Daima çiftler çiftler gelir: Kabz-bast, havf-recâ, heybet-üns, fenâ-bekâ gibi.

Halk ile Hâlık bir yerde cem' olmadığından Hakkın ğayrîsini gönülden çıkârmak ve Halkı hâlıkına ısmarlayarak evvel emirde bir tekbir ile dünyâyı diğer tekbîr ile de ukbâyı diğer bir tekbîr ile vârlığı terk edüb Hakka lâayık olmaktır. (7) Mamafih Şeyh Efendimizin emir buyurmuş olduğu:

İki adım durur derler bu yolun zîru bâlâsı
Biri nefse kadem basmak biri sultana ermekdir.

Evet, o beyti şerîfinde hoş buyurmuşdur:

Hayâli gayriden bir dîl-ü müberrâ olsa âlemde
Hakîkat pâdişâh olmuş o bulmuş ünsü Yezdânı

Âmân Ey Mü'min! Kimse hakkında mekretmeyesin.⁹ Zîrâ kim ki mü'min karındâşı hakkında bir kötülük etmek istese kazmış olduğu kuyuya kendisi düşer. Onun için evvel emirde bu nefis düşmânından ahz-i intikâm ederek ona Hakkı tanıtmâğa sâ'y etmelidir. Onun için bir taraftan zikir ve fikir, bir taraftan muhabbet ve havf ve bir taraftan sohbe müdâvemetle rûh tarafına (8) kuvvet virerek nefis zulmetinden kurtulmağa cehd etmelidir. Zîrâ bû zemânda itikad pek noksandır. İnsan dâimî suretle kendî kendinî gözetmek icâb ider. Bu da málûmdur ki nefis ve şeytân insan için hâzir ve dâimî bir düşmanlardır. Mü'minlere düşmanlık idüb onları tarîk-i hüddâdan¹⁰ ayırmağa nasıl cehd idiyorsa sâliklere de daha ziyâde müsallat olub shevât ve arzûya sevk iderler ise de onlarda her zemân muhalefetle mükellef olduklarından ve bû sûretle hâsıl olacak ittikâ cihetinden makâmâtı âliyye nâil olacaklarına şübhe yokdur. Âmân, âmân halka bakmayub Hâlık teâlâ hazretlerine fırsat elde iken bir ân evvel gurbîyet ve rızâyı rabbâniyesini tahsîle ihtimâm ve dikkat itmelidir.

(9) Kalbe gelen havâtır göze dâhil gubâr¹¹ gibi basîrete zarar verir. Zîrâ fikir müşevveş¹² olur. Eğer devâm iderse ve kalbe gelen havâtır-ı gabîha¹³ kuvveden fiile zuhûr iderse bu sûretle nûri basîret bi'l külliye zâil olarak netîce-i halde islâmiyetden ayrılmağa sebep olur. İbâdât, savm ve tâât ve sadaka ve sâir ibâdâtı mâliye ve rütbeden efdal olan ibâdet ılmî bi'llahdır.

⁹ Hile, aldatma, düzen düşünmeyesin.

¹⁰ Hüdanın yolundan.

¹¹ Toz.

¹² Karmakarışık.

¹³ Kötü hatıratlar.

14 أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلَىٰ بَابِهَا Hadîsi şerîfî buna delildir.

Bir kimse de zikir, fikir, mâsivâ'llahdan fakîr ve muhabbet olursa o kimse siddîk olur. İnsanı vâsıl-ı ilâ'llah eden kalbdır. Cefl-ü kalb¹⁵ ise muhabbet u'llahdan mücellâ ve densü beşeriyetden pâk ve musaffâ olamaz. Bu halde makamı muhabbet cümle makâmâtın âlâsıdır. Ve hubbi ilâhî cümle makâmâta sârîdir. (10) Ve makamı âlîden mukaddem olan makâmât muhabbet'ullâha vusûl için derecâtdır. Mâmâfih ileride zâhir olan vecd'ü hâl rûhâniyete dahî eseri muhabbetullah ve muhabbeti Rasûlullahdır. Çünkü:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَتَتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ (Âli İmrân/31) Yâni; Ey Nebiyyi zîşân söyle; Eğer Allâh'a muhabbat ederseniz banâ tâbî olunuz ki Allâh da size muhabbet etsün. Fermâniyle Cenâb-ı Hakk kendi muhabbetini ittibâ-ı Rasûlusegaleyne taalluk buyurmuşdur. Hazreti Mevlâna Celâleddin-i Rûmî buyurmuşdur.

أَهْ مِنَ الْعَشَقِ وَحَالَاتِهِ- أَحْرَقَ قَلْبِي بِحَرَارَتِهِ (جَزْبَةٌ مِنْ جَذَبَاتِ الرَّحْمَانِ. تَوَازَى عَمَلُ الثَّقَلَيْنِ buyrulmuşdur.

Dîdem-i ey dil! Ne garibdir ki gurbetden (11) âlemi asla pervân olub garîb olmak ol Resûlü Müctebî Rahmetenlil Âlemîn Efendimiz Hazretlerinin:

فَطُوبَى لِلْفَرَايَا hadîs-i şerîfinin mâ sadakı olmak şerefine lâayık ve nâil olmak iktizâ ederken serâ ser¹⁶ serâba benzeyen ve zevâli re'y el âyn müşâhede idenler evâhîri giriftâr ye's ve keder ve me'vâyı nârı sakr eden¹⁷ bû üç günlük dünyânın dûrû hengâmesi neden insanı maksûdi biz'zât olan ve me'mû-riyetden ve vazîfe-i sâlifesinde mahrûm bırakarak düçâr-ı hüsrân ediyor. Saminî hazretlerinin terbiyesi ve en ziyâde emir buyurdıkları tarîk yokluk olduğunu Şeyh Efendimizde en ziyâde bu emrin muhâfazasına dikkat ve îtinâ edilmesine (12) çok defâlar emir buyurmuşlardır.

¹⁴ Ben ilmin şehriyim, Ali de onun kapısıdır.

¹⁵ Muhabbetsiz kalb.

¹⁶ Baştanbaşa.

¹⁷ (Bu hayatın) bir gün sona ereceğini bizzet görüb anlayanlar, sonunda üzüntüye, kedere ve yerini cehennem eden dünyanın kavgası, gürültüsü, uğraşı insanı neden asıl vazifesi olan ubudiyetden geri bırakıyor...

Cenâb-ı Hakkı bulmak için kat edecek mesâfe yoktur. Kendimizi yok, onu hâzır bildiğimiz gibi Cenâb ı Hakka vâsıl olmuş oluruz. Ânın için bu işin âgâhiyet ve huzûr ile olduğuna temâmen îtikâdından sonra uzûn uzadıya riyâzet ve sâir mücâhedeler ile meşgul olmağa lüzum yoktur. Zemânın meşakkati mücâhede yerine kâim olur. Yanlız bu zemân âdemlerinin istidatları remiz ve işâreti anlamağa müsteid olduğundan dolâyı artık yorulmayarak zâhiren emri şerîata riâyette kolayca Allâh'ı bulurlar. Diğerleri de işleri yok ise yorulsunlar.

Bir dîde i hakkânî bul deme ki Hakk kani
İste vire hak ânı Allâh'ı bulam der isen

(13) Ğâyet mühim ve îtinâ edilmesi lâzım gelen şû üç emri eyi anlayub o sûretle âmel etmek ehli tarîk için pek lâzımdır. Sûrî ve mânevî her ne olursa lâzımdır ki insan onû müdâfaa etmeye. Zîrâ bütün zuhûrât insanın sevdiği Cenâb-ı Hakk ve mürşidindendir. Ve o pek âlâ müdâfaa eder. Ve kabz ve bastında¹⁸ ifşada câiz değildir. Çünkü mahbûbdandır. Mahbûbu şikâyet çıkar. İkinci: Her ne iderse mürşid hısâbına yapa. Muhakkak o işin ona râci ola. Üçüncü: Oldum olmadım sevdâsını unuda. O mahbûbu hakîkiyi her zemân hâzır ve berâber bîlûb severek unutmamağa dikkat ede.

(14) Cenâb-ı Hakka vusul üç dürlüdür. Yâni üç sûretle kurbîyet¹⁹ hâsıl olur. Birincisi muâmelâtdır ki vâcib ül vücûd hazretlerinin evâmiri ilâhiyyesi-ne imtisâlle kurbîyet kesb etmektir. İkinci: Riyâzat ve mücâhedâtla nefsi müzekkî ederek gitmektir. Bu ikisi zâhire müteâllik insanı Cennete duhûle

7

¹⁸ **Kabz**, darlık sıkıntı, ruhun üzüntülü, dertli, elemli ve endişeli olması hâli, akıl ve kalpteki verimsiz ve kısır hâl, celali tecellileri müşahede hâli. **Bast**; neşe, sevinç rahat ve huzur hâli. Ruhun feyz, kalbin ilham alma hâli, Cemâli tecellileri müşahede hâli.

Kabz ile havf, bast ile recâ arasındaki fark şudur: Havf geleceğe ait bir hususla ilgili olur. İleride arzu edilen bir şeyi elden kaçırma veya sakınılan bir duruma maruz kalma endişesinden doğar. Recâ için de durum böyledir. Yani gelecekte elde edilmesi arzu edilen bir şey hakkındaki ümide veya sakınılan bir şeyin ortadan kalkması emeline, hoş gitmeyen bir durumun sona ermesi temennisine recâ adı verilir. Kabz ise gelecek zamanda değil, şimdiki zamanda, hâlde hâsıl olan bir mana ile ilgilidir. Bast da öyledir. Havf ve recâ sahibi, bu halde bulunurken kalbi ileri ile gelecek ile alâka halindedir. Kabz ve bast sahibi ise, içinde bulunduğu zamanda onu, galebe ve hükmü altında tutan vârid sebebiyle vaktinin esiridir.

¹⁹ Yakınlık

sebebe olur. Lâkin üçüncüsü ki muâmelât ve mücâhedâtla berâber her şeyde îtidâli muhâfaza ederek Cenâb-ı Hakkı hâzır ve berâber bilüb unutmamaya dikkat etmekle hâsıl olan kurbiyettir ki maksûdu bizzât olan işte bu huzûrun tekarurudur. Lâkin bu da tevfikî ilâhiyenin husûliyle hâsıl olur. O mahbûbî hakîkiden gelen muhabbetle insan mahbûbınî unudamaz. Unutmayınca vâsıl olur. Onun için tezyîdî muhabbet eden esbâba mülâzemetle berâber evvel emirde tekellüfle²⁰ olsûn unutmamaya dikkat etmelidir. **(15)** Bu sûretle inâub âmel eden kimsenin yolû uzamaz. Ve matlûb ve maksûdu bizzât olan hakka vâsıl olur. Tabîi bu unutmamakda edeb ve tâzimle berâber dâimî sûretle murâkîb olmak lâzımdır.

İnsanı Cenâb-ı Hakktan ayıracak birçok mevânî²¹ vardır. Gerek sûrî ve gerek mânevî Cenâb-ı Hakkın sevdiğini sevmek ve Cenâb-ı Hakkın sevmediğini sevmemek icâb etdiğinden ve belki mükellef olduğumuzdan dolâyı evvel emirde sû-i karînden ictinâb ehem ve elzem olduğu ve kendî vücûdunda da en büyük düşman olan nefis ve sû-i karînden sohbeti mürşid ve âteş-i aşk ve muhabbetle kurtulmak lâzım ve belki her mü'min için farz-ı âyın.

قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ²² İnsan kendindeki mevhum²³ varlığı kendine virüb “benim” “varım” didikçe Cenâb-ı Hakk buyuruyor ki: “Kulum! Hayâ et. Sen değilsin benim.” **(16)** Mâmâfih nefsin şânı gizlice Cenâb-ı Hakka karşı kendinî izhâr, hakkı setr etmektir. Nitekim Cenâb-ı Hakk nefse hitâben: -Sen kimsin? dedikde, ”Ben, ben; Sen, Sen” demiş. Onun için evvel emirde nefsin bu mevhum varlığını Hakk varlığına tebdîl etmek için talab ve bu yoldakî esbâba tevessülî ihtiyâr ederek o sûretle bulunmak lâzımdır. Onun için ibtidâ insan kendinin yok olduğunu ve maîlûkâtın hayâtı Hakktan olduğunu itikâd ve yakîn ederek bu yokluk ile her anda zuhur eden tecelliyâtın kâffesinî fâili muhtâr olan hakdan bilüb cemâli zuhurunda şükür ve celâlinin zuhurunda kendine kendinden firâr ve ilticâ ederek âleddevâm o huzurdan ayrılmamak lâzımdır. Mâmâfih bu âlem bir musâfirhane veyâhud bir ziyâfethâne **(17)** olduğundan zuhur eden ve müşâhede edilen bunca âsârın kâffesi zâil olduğu şüphesiz olması hasebiyle bu sûrethanede ve bu musâfirhânedeki sâhibi musâfir ile diğer şeyleri görmemek ve bakmamak şânı ve kisvesi olan iftikâr ve zilletle Cenâb-ı Hakkı bilub bulmak eslemi tarîk

²⁰ Zorlama, uğraşma.

²¹ Maniler, engeller.

²² Enâm/91 (Sen Allâh de sonra onları bırak. Daldıkları bataklıkta oyalana dursunlar).

²³ Hayâlî.

olduğu müstebâdır. Ve Cenâb-ı Hakkda kulunu kendinden olmayan bir sıfatla muttasıf olan iftikâr²⁴ ve yoklukla sevdiğini emir buyurmuşdur. Ey sâlik! Murâd ve maksûdun hakikaten ve cidden Cenâb-ı Hakkın zâtına vusûl ise o muhabbet-i Zâtîyenin esbâbına mülâzemet ve müdâvemetten bir ân geri kalma. Zîrâ bir kimse bir gönülde iki muhabbeti cem etmek ihtimâli yoktur. Onun için hatanın başı olan muhabbet-i dünyâyı gönülden çıkar. **(18)** Zîrâ bir kötülük bu iki şeyden zuhûr eder ki o da muhabbet-i nefis ile muhabbet-i dünyadır.

Vücûdun zâhiri ve bâtını Cenâb-ı Hakkdan mevdû²⁵ bir emânet-i ilâhiyyedir. Onun için dikkat edin ki bu vücûdun her bir cevârihini murâd ilâhî üzere istihdâm idesin. Zîrâ lâviden kurtulân pek azdır. Herkes birbirini Cenâb-ı Hâlık Teâlâ Hazretlerinden ayırıyor. Âza ve cevârih mâvudiâ lehine²⁶ sarf edilmedikçe o emânete hıyânet edilmiş olur. Mâmâfîh insan nerede bulunursa bulunsun o Zât-ı Zülcelâl bizimle berâber âynî zemânda zuhûrât ondan fâil bizzât kendisi olduğü için bir ân bile olsün insan tecrübe ve imtihândan hâlî değildir. Onun için devâm üzere murâkabe her halde lâzımdır. Fenâ²⁷ tarîkiyle huzûr ve âgâhiyyet-i dâimeye erilmedikçe ve bunun **(19)** eseri olan ahlâkullah ile mütehallık olmadıkça sâde tasavvuf sözleri bilmekten bir fâide hâsıl olmaz. Allâh için bu nefsi düşman bîlûb bir kimsenin uyûb ve kusuruna alel husûs mañlûku hâlıkına ısmarlamayan kimse acaba kendi uyûbuna muttalî olabiliyor mu? Şu halde sana lâzım olan bildiklerini terk, kendini yok ânı hâzır bilerek onun emirlerini gerek zâhiren ve gerekse bâtinen ifâya ez dîlü cânca etmeklik mûcibi saâdetindir. Aksi tak-dirde hüsrân muhakkaktır.

M E K T Ū B Â T

Huzur-u âlîlerine, mârûzu fakîrânemdir. Selâm-ı Mahsûs ihdâ ve tab'î âlînizi istifsâr eylediğim bád el edâ Cenâbı vâcib ül vücûdu pür sûdu âlînizi her dürlü âfât ve ekdârdan hıfz buyurarak zâhir ve bâtınınızı mâmûr ve muâmmar ve kabz kemâl ve muhabbetle ve nûrı huzûriyle âyinei kalbînizi **(20)** mücellâ ve münevver ve iki âlemde ehli cemâl ve visâl ederek cümleden âlî ve berter eylemek duâsı tilâvet ve tekrâr ve ref'i kabûlgâhı hazreti perver-digâr ider olduğum mârûzu mahsûsumdur. Zâtı âlînizle olan uhuvvet ve muhabbet bir irtibât-ı mânevîdir. Bilirsiniz. Ve Hakk için olan muhabbet nezdi

²⁴ Muhtaç olma, fakirlik.

²⁵ Değerli cevher.

²⁶ Yaradılış.

²⁷ Yokluk.

ilâhîde pek makbûl olduğu gibi Allâh için sevîb sevilenlere muhabbet-i Rabbâniye-i Hakk vâcib olacağı dahî hadis-i kudsîyle tebşîr buyurmuştur. Yekdiğeri-mizden dünyâ ve ukbâda ayrılmamak ve huzûru ilâhîye peygamberle ve sâdâtı kirâmımızla nâil olmak üzere tarikat-ı aliyyede ve muhabbet-i Mevlâda sâbit olarak huzûr-u mâ'allah nisbeti mukaddesesini muhâfazaya himmet buyrulmak lâzımdır. Zikrullah bâb-ı vuslat-ı Mevlâdır. Ve cümle ıbâdetden efdal ve âlâdır. Fakat her zikir hakîkî olamaz. (21) Ve her zikrin sâhibi visâl-i Hudâyı bulamaz. Zîrâ zikrin mecâzîsi lisân ve harf ve savt ile olandır. Hakî-kîsi ise huzûr ve âgâhiyet tarîkî üzere sırrı insânîde takarrur edüb kalandır. İşte bu zikri hakîkî devletine nâil olan ve bû huzur-u ma'allah sırrını bulan kurb-u Hudâyâ vâsıl olmuş ve ânı ânıyla bulmuştur. Yesserellahu lenâ vele küm Âmîn.

Tarîkımız ki Tarikat-ı Âliye-i Nakşibendiyyedir cümle turûkun efdal ve eslemi olduğu ittifâkı evliyâ ve ulemâ ile sabitdir. Bunun efdaliyeti zâhirde evâmîr-i ilâhiyyeye imtisâl ile âmil olarak Sünneti Seniyye-i Nebeviyye ile zâhirimiz âreste²⁸ ve bâtında ahlâkullah ile teâlluk etmek için mücâhede-i nefisle berâber huzûr-u nisbet-i mukaddesenin dilde rûsûh bulması cihetinden bâtınımız pîraste²⁹ olunmasından nâşîdir. İşte tarîkımız zâhirde umûri (22) emri şerîat vechile meşgûl olmaktır. Bâtında huzur-u âgâhiyyet ve muhabbeti hıfz ile vâsıl-ı Hudâyı bulmaktır. Kişinin îmânî mertebesinin ziyâde efdali kendîsi nerede bulunursa Cenâb-ı Allâh hâzır olduğunu bilmektir. Mânâyı münifi beyân eden: ³⁰أَفْضَلُ إِيْمَانٍ الْمَرْءُ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ مَعَهُ حَيْثُ كَانَ

Hadis-i Şerîfi bû sırrı bildirmiştir. Bir ârif bunun için hoş demiştir:

Gönül kendinde iste Rabbini, kendinle hâzır ol,
Enîsi mûnisi ve yârin Odur, ünsile mesrûr ol.

Bu beyâna göre zikir ve evrâd ve huzûrunuza müdâvemet buyurmanızı ve tarîkatde sâbit ve müstakim olmanızı ve bu yüzden gurb-u Hudâ ve irfân-ı Mevlâyı bulmanızı ve nefse sırrı Hakkı duyurmanızı ihvâniyet hasebîyle tavsiyeye ibtidâr eylerim. Ve muvaffak olmanızı ve bu devlete nâil buyurmanızı eltâfı subhâniyeden dilerim. (23)

10

²⁸ Zahiren Sünneti seniyyeye tam olarak uymak (kelime anlamı: Süslü, bezenmiş)

²⁹ Dilde rûsûh bulma: Gönülde tam olarak yerleşmesi. Pîraste: Bâtınımızın Ahlakullah ile taalluku için dâimi huzurlu olmak (kelime anlamı: tertiplenmiş; düzenlenmiş, donatılmış, süslü).

³⁰ Kişinin İmânın en efdali nerde olursa olsun Allâh'ın kendisiyle olduğunu bilmesidir.

"وَاللّٰهُ الْمَوْفِقُ وَالْهَادِي وَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْ وَاعْتِمَادِي"

Bir sanduk derûnunda irsâl buyurduğunuz üzüm vusûl buldu. Cenâb-ı Feyyâz-ı mutlak zâhirde ve bâtında edâf-u ve mudâaf olarak arzını ve ecrü me'sûbâtını ihsân ve ikrâm buyursun. Âmin! . Orada bulunan ihvân-ı kirâma hûsûsen Kararzâde El-Hâc Abdullah Efendiye selâm ve duâyı mahsûs ile hâtır-ı âlîlerini istifsâr eylediğim ve bu tarîkı Hakkda sebât ve istikâmetlerini ve nisbet-i huzuru maallâhın muhâfazasına dikkat ve himmet buyurmalarını tavsiye eder olduğumun teblîği mütemennâdır. Bâkî her halde Hazreti Allâh ve Erenler ve Pîrim Hâce Sâmînî Hazerâtı muîn ve nasîriniz olsun. Vesselâmu aleyküm evvelen ve âhîran.

15 Temmuz 338
Hâkdar Hâce Sâmînî İmâm Osmân
Bedreddîn Bin Selmân

(24) Paluda Telgraf Müdîri İzzetlü Âsım Efendi ye yazılan mektûb sûretidir.

Huzûru âlîlerine mâruzu fâkîrânemdir. Selâm-ı mahsûs ihdâ ve tab'i âlînizi istifsâr eylediğim badel edâ Hazreti Allâh Cellet Azemetuhû vücûdu şerîfinizi dâim ve her gâh sûret ve manada her dürlü ekdâr ve ehzândan hıfz buyurarak zâhir ve bâtınıızı mağfûr lütuf ve mazhar ve âyine-i dilini nûr-u huzûr ve zâtiyle mücellâ ve mazhar eylemek ve ızmeti ilâhiyyesinde bulundurarak ber dil âgâh ihsânîyle ikî âlemde cümleden âlî ve berter eylemekle ikrârına kemâl matlabine visâl ve muhabbetine sebât ikrâmîyle de müreffehûlbâl ve ehli visâl ve cemâl buyurmak dâvâtı hayriyyesi tilâvet ve tekrâr ve ref'i icabetgâh-ı cenâb-ı perverdigâr eder olduğum mârûzu mahsûsumdur. Hamden lillâhi Teâlâ. (25) Tevfîkât-ı samadâniye ve inâiyeti sübhâniyesî âsârı meşkûresinde olarak kalb-i âlînize râhi mukarrabîne sülûk ve dâhili harîmi hazreti melikil melûk olmak arzû dâiyesiyle efdal-i turûk olan Tarîkat-ı Aliyyei Nakşibendiyyeye intisâb buyurmanızı ikrâm eylemiş olduğunu ve nâmı âlînize bir târif nâmenin irsâl kılınması müdîri semâhat semîhımız olub orada icrâyı nasâyıhda ve ihvânı zevil ihtirâmımızdan olan fazîletlü Erzincanlı Hâfız Sâdık Efendi Hazretleri bâ telgraf işâr

buyurmuşlar da bu işârı istibşâr add ederek memnûn olub bâr-ı gâhı hüdâya arz ve şükrân eyledim.

Nasıl mesrûr olmayayım ki eşref ve ekremi mahlûk olduğu halde ve îcâd buyrulmuş olan hazret-i insandan bir ihvân-ı dînimiz sevgili Rabbimize ubûdiyet-i hâlise yolunu tutarak abd-i mahz ve hâlis olmak (26) üzere mukbil ve müteveccih oluyor da Hazret-i Allâh ve Rasûlüllâhı râzı ve hoşnûd idiyor. Zâten esâsı hilkat bu devleti ebediyyeye nâil olmak için olduğu âzâde-i arz ve beyândır. Bu hususda muvaffakiyet âlînizi eltâfı ilâhiyyeden niyâz mend olmaktayım. Bu arzûnuz inâyet-i Hakk sâbika-i ezeli ve muhabbeti evveliyeye-i lem yezâli olarak kalb-i âlînize ve orada zuhur nümâyı tecelli olan bir hakikat ve min taraf illah ictibâ ve istifâ buyurulduğunuz müjde olmak üzere hakikî bir alâmet demek olduğundan zâtı âlînizde ihsânı ilâhiyyeye çok şükr eylemeniz îcâb eylediğini beyân ve âcizâne vasiyet eylerim. Çünkü cümle mevcûdât ve eşyanın hilkatine sebep ve illeti ğâye hazreti insanın zuhûrudur. İnsanın vücut ve îcâdı ise mâbudu hakikîsine ifâyı vezâif ubûdiyetle berâber mârifet-i Mevlâ içündür. (27) Şû hâlde matlûb olan şeriat, tarikat ve mârifetleriyle refte refte huzûrullahı gitmek ile hâsıl olacağı muhakkak ve nümâyândır. Diğer bir yol yokdur. Zâhirde emr-i şeriatla âmil olarak tarikat-ı meslûkeye sülûk idüb zikrullahı ve mücâhede-i nefse müdâvemetle kalbi, hayâl-i mâsivâdan tahliye ve sırrı huzûru maallah ile tahliye ve nefsi ahlakullah ile tezkiye eylemek kemâli mârifet ve zâtı hüdâvend celle şânuhû-ya vuslat müyesser gerde-i cenâb-ı ahâdiyet olacağı mücerrebâtı³¹ ev-liyâdandır. Böyle olan ârif hem ifâyı vezâif-i ubûdiyet ider hem de Mevlâsına gönülden yol bulur ve gider. Kurbeti Hakkı tiz bulur. Vuslat gibi bir devlete nâiliyetle sultân-ı mânâ olur ve insan-ı kâmil rütbesini bulmakla mümtâzı cümle hâlâik olur. O vuslatta dâim kalur. Yessere'llâhu lenâ velekküm Âmîn. (28) Malumu âlîniz olsun ki, tarîkımızın hâsılı ehlişünnet ve'lcemâat itikad-ı sahîhasıyla evâmîr-i Mevlâyâ imtisâl ve nevâhîden ictinâb ve Sünnet-i Seniyye-i Nebeviyyeye âlâ sahibihe ekmelüs'salavât ve ekmelüt'tahiyâyı iltizâmla berâber zikr-i kalbîye devâm buyurulması ile gönlün Cenâb-ı Hakk-dan âgâh olmasından ve devlet-i huzûru maallahı bulmasından ibâretidir.

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ³²
Âyet-i

³¹ Tecrübe

³² Râd/28 "Bunlar iman edenler ve Allâhı zikriderek gönülleri huzura kavuşanlardır. Bilesiniz ki gönüller ancak Allâh'ı zikriderek huzûra kavuşur."

celîlesi bu mânâyı muhbirdir. İnsân-ı kâmil ve îmân-ı hakîkî ehli bû zevâtı kirâm olduğunu müş'îr ve mübeşşirdir. Ve târif olûnan kemâle sahâbe-i güzîn rıdvânullâhi âleyhim ecmaîn lisânında ihsân ve sofiyyûn kaddesellahu esrârahüm istilâhında şuhûd, vüsûl ve huzûr tesmiye kılınmıştır. Tarîkat-ı Âliyye-i Nakşibendiyye “Halvet der encümen³³” üzere binâ (29) kılındığı gibi “رَجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ³⁴” Ayeti kerîmesiyle de sabit

olduğu bilinmiştir. Sırrı mâyesi ise ³⁵(مَاعِدَهُ/٥٤) “يُحِبُّهُمْ وَ يُحِبُّونَهُ” Fermân-ı ilâhîsi sırrınca muhabbet-i Mevlâ olmuştur.

“الْإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّهُ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ”³⁶
أَفْضَلُ إِيْمَانٍ الْمَرْءُ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ مَعَهُ حَيْثُ كَانَ³⁷ ve dahî
: Hadîs-i şerîfleri mantûku münîflerince³⁸ kemâl bu ihsan ve
bu huzûr ve

âgâhiyyet-i dâimeden ibâret idüğü tahkîk olmuştur.

İnsan için bir tarîk lâzımdır ki kitap ve sünnete muvâfık ola. Ve bir vesîle mürşid lâzımdır ki şeîat, tarîkat, mârifet ve hakîkat merâtibine vâkıf buluna. Ve ittikâyı hakîkî ehli olup nefisden ve ahlâk-ı zemîmeden kurtulmuş ola. Nitekim denilmiştir: Kitâb ve sünnete râğıb, şerîat ilmine vâkıf temâmül akl bir pîrin elin tutmak hasr-i münâsibdir. (30)

حَذَارِي مَرْدٍ سَالِكٍ خَوْدَهُ كِبْرَانٍ طَرِيقَتَدَنْ
. كِه أَنْلَرُ سَتَرَهُ دِلْدَرُ عَهْدُو اِقْرَارَنْدَه كَاذِبْدَرُ

³³ Kalben ve zihnen halktan ayrı kalarak kendini Allâh ile birlikte hissetmek. Bahâeddin Nakşibend Hazretlerine, “Sizin tarikatınız hangi esasa dayanır?” sorusuna “Halvet der-encümen” diye cevap vermiştir.

³⁴ Nûr Sûresi (37) (Ayat mealinin tamamı)

Ticaretin de satımın da kendilerini Allâh'ı anmaktan, namazı hakkıyla kılmaktan ve zekâtı vermekten alıkoyamadığı, gözlerin ve gönüllerin dehşetle sarsılacağı bir günden korkan kişiler;

³⁵ “Allâh onları sever, onlarda Allâh'ı sever (Mâide -54).

³⁶ “İhsan, Allâh'ı görür gibi ibadet etmendir. Eğer sen onu görmüyorsan, bilmelisin ki O her an seni görmektedir.”

³⁷ Kişinin İmânın en efdali nerde olursa olsun Allâh'ın kendisiyle olduğunu bilmesidir.

³⁸ Hoş bir ifade ile

Yine azim bir büyük mürşide erişmek büyük saadettir. Ve mürebbî ile bû râhi dakik kat' olunmak ve nefsi insânî o vasıta ile tezkiye bulmak pek büyük devlet ve inâyetdir. **اَيْنَ كَارٍ دَوْلَتَسْتَ كُنُونَ تَاكِرَارَسَدْ**

Bû babda İsmâil Hakkı Kuddise Sirrahül Âlî demiştir:

Hakkdan istersen eğer Hakkî haber

Mürşid-i kâmile müsahip ol.

Ve bir ârif de buyurmuştur:

Pîre dilin teslîm eden hayr'ül halef oldî

Sûretde halef emmâ mânide selef oldî³⁹

Kim nefsi akd eyledi bir merd-i hüdaya

İsbât-i nisbet eyledi sâhib-i şeref oldî

Tevfîkât-ı samedâniyyesinde yâr olduğına hâmid ve şâkir olub mürşîdi ve pîri efham ve ğavs-i âlem müceddid-i t'tarika bulunan Hâce Mahmûd's Sâminî Kaddesenallâhü Bisirrihis Senî Efendimiz Hazretlerinî **(31)** İnsân-ı Kâmil ve mürebbiyeî hakîkî bilerek ve vâsıl bilerek nisbet-i mukaddesesinî cân ile hıfz ederek leffen⁴⁰ irsâl kılınan târifnâmede muharrer olduğu üzere zikre müdavemet ve huzûru maalllaha mülâzemet buyurasınız. Ve Cenâb-ı Hakdan huzûr ve üns ve âgâhlık nîmet-i celîlesine nâil olasınız. Ne hûş denil-miştir:

Acemî olsa hâlî kalb-i ârif nakşı kesretten

Kevâkibden vücûda arş-ı âzam sâde gelmiştir.

Âlî himmetlî olmak îmandandır. Maksad ve himmetinizi âlî îdüb tâlib-i Mevlâ olmanız ve Rabbinıza hüsnü zan ederek gönülde zikir ve fikir ile devleti huzûr ve müşâhedeyi bulmanız âcizâne mütevassadır. Hakdan gaflete râzı olmayasınız. Ki gaflet şûm ve mezmûmdur. İnsâniyyeti ikmâle sâ'y ve himmet eyleyesiniz. Ki devlet bu devlettir. Cehle hiç rızâ göstermeyesiniz. Ki cehl ekber-i âdâdır. **(32)** Tarikatte müstakim ve nâbit olasınız ki muhabbet ve istikamet mikdârı mahbûbdan behre bulasınız. Hoş demişler:

³⁹ **Halef:** öncekinden sonra yerine gelen. **Selef:** yerine gelenden önceki kişi (İnsan-ı Kamile gönlünü teslim edenler sonrakilerin hayırlısı oldu. Görünüşde sonrakilerden olsada mânâda öncekilerden oldu (Elestüde "evet " diyenlerden olduğuna işaret ediliyor).

⁴⁰ Leffen: iliştiler

Olmak istersen iki âlemde tâlib i serbülend
Gel Tarîkı Nakşibende nakşibend ol nakşibend

Bayram tebrîğine dâir virmiş olduğun telgraf mûcib-i meserret olmuştur. Cümleliz hakkında her dürlü ıydi mesadete nâil olmanız deavâtı tekrar kılındığı ve mukâbelesinde teşekkürân-ı azîme tâkdîm eylediğimi ihvân-ı kirâm hazerâtına arza zâtı âlînizi tevkîl eyledim. Kâimakam İzzetli Tahsîn Beğ ve orada iseler Müdîr ve Nâsih fazîletlü Sâdık ve birâderim Hâfız İbrâhim ve Nûri Dîdemiz Reşâdetlü Sâdeddîn ve Yûsuf ve sâir ihvân Efendiler Hazarâtiyle Necib Ağa hazretlerine ve bizim Küçük İbrâhim Efendiye selâm ve hürmetle berâber tebliğ buyurmanızı niyâz iderim. Mûmâ ileyhim ile muhabbetden (33) ve cemiyetden ayrılmamanız husûsî mütevassâdır. İbrâhim Efendi bendeniz ihvânımız olduğî gibi hulûku ve müstakim bulunduğına mebnî taltif buyurmanız ve hoş tutmanız bilhassa müsterhamdır. Dâimâ re'si mâlınız⁴¹ şerîat-ı ğarrâ ve enîsiniz Hazreti Mevlâ olmasına dikkat buyurunuz. Her halde Hazret i Hakk ve erenler ve pîrim Hâce Sâminî Hazerâtı muîn ve nasîriniz olsun vesselâmü aleyküm ve âlâ men ledeyküm min ihvâni d'dîn. Muhabereniz zemânında Çapâkçur Telgraf Müdîri Hamdî Efendiye selâm ve duâmla tab'i âlîsini istifsâr eylediğimi tebliğ buyurmanız mütemennâdır.

5 Şevval 338
Hâkdâr Hâce Sâminî
Osman Bedreddîn Bin Selmân

Reşâdetlü Halîl ve İzzetlü Yûsuf Ziyâ, Yüzbaşı Yâkûb ve Nâzım Beğ ve
Tevfik Efendiler Hazerâtına mârûz-u fakîrânemdir.

Selâm-ı mahsûs ihdâ ve tab'i şerîflerinizi istifsâr eylediğim bâdel edâ ahi eazlarım! Cenâb-ı Vâcibül Vücûd ve Sâhib-il'Kerimi Vel Cûd (34) maârif hodunuzu maddî ve mânevî her dürlü âfât ve ekdârdan hıfz ve vikâye füyûzâtı rabbâniye ve tecelliyâtı cemâliye-i ilâhiyyesine mazhar ve zâhir ve bâtınınızı envâ-i füyûzât ve eltâfiyle mamûr ve muammer, cümleden âlî ve berter etmekle ikî âlemde azîz ve mesûd eylemek deavâtını tilâvet ve tekrâr ve îsâli bâri ğâhı cenâbı perverdigâr ider olduğim mârûzu mahsûsumdur. Mektublarınızı yedi ihtisâsa aldıkça ve ihvânı kirâma irsâl buyurulan muharre-râtınızda selâmınızla âfiyet haberlerinizi istibşâr eyledikçe tarîk ve muhabbetinizde dâim ve sâbit olarak arasına ictimâ ile musâhabetde bulunduğunuz

15

habermert eserleri vâsılı semî' âcizi oldukça iktisâb eylediğim sürûru bir vechile arz ve tarîf idemem. Ve vücûdu bî hodunuzla mübâhî ve müftehir ol-

⁴¹ re'si mâlınız: Ana sermayeniz

maktayım. Hakk ve erenler hazerâtı dergâhında yüzünüz ağ olsun. Sûret ve manânız âfiyetde dâim olarak dilü cânınız matlûb ve maksûdunu bulsun. (35) Aşk ve muhabbet ve nûru huzûru ilâhî ile dolsun. Duâsını tekrâr ve îlânı şâdî ve meser eylemekde olduğumu beyâne mütecâsir oluyorum. “Âh min elemil iftirâk âh” Birâder i Cân berâberlerim! Aceb mülâkâtı sûrî bir dahî mukadder olur mu ki gözlerim sizi bir kere deha görsün. Mânâda gurb bûd mütesavver⁴² değil ise de gözde hissesini arzû idiyor. Gönlü fâkîrânem zeman olmuyor ki sizden dûr olsun. “Gerçi dûrim ez bisâti gurb himmet ve var nesît” Mısırâi müfâdınca sûretin bûdiyyeti gönül ve himmetin devâmına bi İnâyetillâhi Teâlâ halâl vermez diye bilûrüm. Çünkü muhabbet ve irtibâtı derûn ile olan uhuvvet lilâh ve fillah ve billâhdır. Diğer bir arzla meşûb⁴³ değildir ki noksan bulunsun. Ancak, zemânı garîbin şuûnatı garîbesi⁴⁴ derûnu vîrûnumuzu⁴⁵ ziyâde meşgûl eylediğinden biraz da fakîrinizi ihtiyarlık yakaladığından vakti münâsib bulub da mekâtib tahrîr idemediğim içün mahzûn ve mahcûb oluyorum. (36) Zîra tarîkımızda sohbet sünneti müekkedde olduğu gibi musâhabet-i hakîkiyye ve cidden bâisi izdiyâdı irfân ve muhabbet ve cilâi kulûb içün yegâne bir vesîle olduğu âzâdeyi arzıdır. Mükâtebede musâhabetin nev’ı diğeri olmak hasabîle gönül arzû ediyorsa da âdemi muvaffakiyet bâis hüznün ve keder olmaktadır. Şu halde zarûrî vâkî olan kusûra nazar buyrulmamasını bilhassâ temennî iderim. Şu ecnebî zemanda islâmiyet üzerine sâbit olmak husûsen kitap ve sünnete muvâfık bir tarîkda bulunarak muhâfaza-i nisbetle huzuru maallah devletini bulmak ne kadar büyük bir nimet olduğu mâlûmu ârifânenizdir. Âmân dünyâ ve zemâna aldanarak Hakk’dan ayrılmayasınız. Gafleti ve bûdiyeti kendinize revâ görmeyesiniz. Ona göre hıfz-ı huzûra dikkat kılasınız.

Zîrâ ki: "مَنْ حَفِظَ حَفِظَ" buyrulmuştur. Hâfiz-i Hakk olanın Hakk Celle ve Âlâ Hazretleri hâfizi olacağını bilesiniz. Velî ki ünsü huzûru Hakkla tolmuştur. (37) Ey nûr-i basarlarım⁴⁶! Dünyâda rü’yet-i basardan murad rü’yet-i kalbe intikâldır. Ve gönülde Hakkla hâzır olmak kemâl ender kemâldir.

⁴² Maneviyatta yakınlık, uzaklık düşünülemez ise de

⁴³ Karışık

⁴⁴ Garib olayları

⁴⁵ Gönlümüzü

⁴⁶ Ey gözümün nurları

Hakkdan bûdiyet ve gaflet âzam-ı vebâldir⁴⁷. Nefsi ve Hakkı ârif olmayub tâlib-i mârifet ve tâlib-i gurbîyet olmamak âdât-ı cehildir. Ve bû âlemi görmekten garaz tahsîli ma'ânî-i esmâ ve sıfat eylemektir. Belki zikr-i dâimiye kazanarak âlem-i zâta yetmektir. Yoksa mücerred-i ekvân mutâlaasiyle iltizâm⁴⁸ ve ihtirâs için değildir. Zîrâ bu hususda insan ile hayvan meyânında fark kalmaz ki buda insan için en büyük ârdır. Ânın için nefis ve hevâ ile kalan kimseler iki âlemde ehli nârdır. Gönlüne müteveccih olarak muhabbeti Mevlâ ile tolanlar ve Hakkla hâzır olub Hakkı bulanlar kâmil insandır. Ve Âyine-i Rahmandır. Ve zübde-i hulâsa-i ekvândır.⁴⁹ (38) Ve kalbleri aynı Cennet-i irfândır. İbrâhim Hakkı Kuddise Sirrehu'l Celî hazretleri demiştir: “Nefis ve hevâya tâbî olan kalb ölür.”

Cehîmi aşkın demiyle
Tolsa dîlû cân cinân olur.
Havfü hâtardan oldu emîn. (hatar: uçurum)
Abdi aşk olan âşık hemîş
Sâkin-i dâr'ül emân olur.

Bu zümre ve tâife-i aliyyeden olmağa dikkat buyurasınız. Erbâb-ı gaflet ve garûr⁵⁰ ve denî olmayasınız ki onlar bâğ ve bâhçe ve şükûfe ve ezhâr ve riyâz ve seyâs ile eğlenürler. Ve ömürlerini sûrete sarf iderler. Ve hakîkati görmez ve ibret almazlar. Kur'ân-ı Kerîmde:

"يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ/رُوم-٧"

(Onlar dünyâ hayâtının sâdece görünen yüzünü kısmen bilirler. Âhiret hakkında ise temâmen gaflet içindedirler. Rum/7) irâde buyurulmuşdur. Âhiretten ve gönülden ve bunların imâretlerinden gâfil kalanlar takbîh⁵¹ olunmuşdur. İmâret-i âhiret ve ıslâh-ı kalb, mü'min-i kâmil hâli olduğu bildirilmiştir. Şurasını dahî ferâmuş etmeyesiniz⁵² ki dünya nâsın ekserîsine

⁴⁷ Büyük vebaldır

⁴⁸ Yalnız varlıkların yaradılışıyla uğraşmak

⁴⁹ Yaradılışın özü ve özettir.

⁵⁰ Garûr: Allâhı unutturan şükûfe: çiçek; riyâz: bahçe

⁵¹ Takbîh: kötülenmiş, kabahatli bulunmuş

⁵² ferâmuş etmeyesiniz: Unutmayasınız

(39) metâi ğurur olub Hakktan ve hakikatden dūr olmuşlardır. Ve belki hayvandan edall olmak derekesini bulmuşlardır. Ekâbir-i nâsa ve ekâmil-i ümmete metâ-ı belâğ (İnsan-ı Kâmil) olarak tekmil-i neş'e-i himmet etmişlerdir. Ve mertebe-i melekden bile terakkî eyleyub İnsan-ı Kâmil ve âdem-i mânâ oldukları halde Hakla Hakka yetmişlerdir. Ve kendileri aradan çıkmış ve gitmişlerdir. Nitekim Hâce-i Bezrigimiz Mürşid-i Muazzam ve Gavsi Âzam Efendimiz Hâce Sâmînî Kudde Sirruh-us Sâni Hazretleri bâzı

mekâtib-i gavsîyânesinde bû bende-i nâcizîye: "كُنْ مَعَ اللَّهِ" (Allâh ile ol) ile âmil olasin! Diye irâde buyurdıkları bû sırra işâretidir. İşte zâtı âlîlerinizinde bû tâife-i aliyyeden olmasını arzû ve tavsiye ile tahrîre mütecâsir olduğum bu maksaddan ibâretidir. Eğerçi bu dünyâ ve eşyâ;

emru "هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعاً" (بَقَرَه/ ۲۹) ⁵³ fermânı ilâhîsiyle insân için halk olmuştur. (40) İnsandan murâd da İnsân-ı

Kâmil olduğu bilinmiştir. Onun için bâzı kâmil "لَكُمْ" kelimesinî لَاجِلِ

"إِمْتِحَانِكُمْ" ile tefsîr eylemişlerdir. Bundan fehm olunur ki haram olanlardan içtinâb zâten lâzımdır. Mübah olanları dahî imtihan içündür ki hakkı tercih ederek eşyâ ile gönlü meşğûl itmeyub hakla dâim olanlar ve hâzır bulunanların kâmil âdem oldukları tahakkuk itmiştir. Âmandır benim cândan sevgili ihvânlarım bu ekvâna⁵⁴ fitne denilmiştir. Bundan basîretiniz gözünü yumâsınız. Ve âlem-i vücûba doğru açılıb gidesiniz ki âlem-i tenezzeh ve tekaddesdir. Yoksa âlem-i tedennî ve teallak değildir. Bir gözlü olan halka bakmayasınız. Ve deccâl-i âvar gibi bir gözlîye âkmayâsınız. Âdem halîfe-i Hakk ve âyine-i vechi mutlakdır. Mertebe-i Âdemiyyetî zâyî itmeyesiniz. Sonra hüsrân ve nedâmete yetmeyesiniz. Belki sünnet-i seniyyeyi ihyâ ile Rasûlullâha mütâbaat kılâsınız. (41) Verese-i kâmile iktidâ ve itaatle hakîkaten Allâh Celle Şânuhûya ve Rasûlü Hudâ Aleyhi Ekmelüttâhâya itâat etmiş olasınız. Ve bû vechile İnsân-ı Kâmil rütbesinî bulasınız. Dâimâ Allâh ile olûb ânınla kalasınız. Hele dikkat buyurasınız ki! Yazıcı Zâde ne hôş demiştir. "Câm gibi tenî düzetdî senî / Sende bilmeyûb gaybiyât" el hâsıl Cenâb-ı Hakk kalbinî onsekiz bin âlemin esrârını gösterici câm kıldı ve seni ism-i câmia Mazhar düzüb cemî esmânın sûret-i hakâikî inikâsına⁵⁵ âyine eyledi. Sende müşâhede

⁵³ Bakara 29:Yeryüzünde ne varsa tamamını sizin için yaradan...

⁵⁴ Ekvân: âlemler,

⁵⁵ Aksetmesine, görünmesine

olunan cemîyyet-i hakâyık bir mazhardan müşâhede olunmadı ve senden bilinen esrâr-ı gaybiyye bir nüshadan bilinmedi. Bu hitâb bilfiil İnsân-ı Kâmile bilfiil de insân-ı nâkısadır. Fakat İnsân-ı Kâmile hizmet ve mütâbaat lâzımdır ki bû rütbe bulunsun. Ve insâniyet bilinsin. Yoksa zâyi olur. Ve bû yüzden insan nâr-ı celâl ve âteş-i budi firakî bulur. **(42)** Asamenallahu ve iyyâküm.

Bu kemâl sizin kâmet-i zîbânıza yakışur bir hil'at-i fâhiredir.⁵⁶ Zîrâ her esbâb sizde mevcûd ve bâheredir.

Kalma noksân içinde.
Vâr dîl-i kâmilde gör ne sırlar var.
Sâf-ı dîl olmağa çün âyine
Rûzu şeb Hazret-i Hakka yalvar.

İnsanda beşeriyet celâl ve rûhâniyet cemâldir. Sâir nâs gibi nazarı sûret ve celâle hasredüb ehli celâl olarak hor, hakîr olmayasınız. Belki aklı ve fikri batın ve cemâle atf ve hasrederek sırr-ı hilâfete muttâlî olub âdem-i kebîr olmağa himmet kılasınız. Bir ârif hoş demişdir:

Dû çeşmin vâr ise bin çeşme bakma,
Gözü âkûb giden deccâle âkma.
Gözet nur-u cemâli Mustafâyı
Sakın! Nâr-ı celâle cânı yakma.

Elhamdülillâhi vel'minne.

Zâtı âlîlerinizde noksan bilmem ve tasavvur kılmam. Ancak zemân için bû kelimâtın tahrîrine mütecâsir oldum ki ahvâl-i zamana **(43)** aldanmayasınız. Ve tarîkınızda sâbit olub Allâh ile olarak ağyâra kanmayasınız. Böyle bir tarîk ki Cenâb-ı Hakk lütuf ve kereminden bize bahş ve ihsân iderek sülûk müyesser eylemiştir. Şû vakitlerde kimseye verilmemiştir bilesiniz.

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى أَنْعَامِهِ وَإِحْسَانِهِ

Sâir nâs

وَمَنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ⁵⁷

⁵⁶ Kâmet-i zîbâ: zâtınıza (güzel boyunuza)/ hil'at-i fâhir: Çok değerli kaftan (kemâlâtınız zâtınıza yakışmış çok değerli kaftan gibidir).

⁵⁷ Rum/23"Gece ve gündüz uyuyabilmeniz onun delillerindendir."

Âyeti kerîmesi medlûli münîfince gice uyku ile gafletde oldukları gibi gündüz yakazada⁵⁸ dahi gafletde kalmışlardır. Uyanık sanmayasınız. Belki;

النَّوْمُ أَخُ الْمَوْتِ

(uyku ölümün kardeşidir) müfâdınca onları meyyit bilesiniz. Ve o meyyitlerden olmayasınız.

الْمُؤْمِنُ حَيٌّ فِي الدَّارَيْنِ

(Mü'min iki âlemde de diridir) Hadisi Şerîfi sırrınca iki âlemde Cenâb-ı Hakk ile hay olan İnsan-ı Kâmil ve mü'mini hakîkî olasınız. Basîret ki çeşm-i dildir⁵⁹ kûşade⁶⁰ olmadıkça ve huzur-u maallah sırrın bulmadıkça dîdenin zahiren bînâ⁶¹ olduğu fâide vermiyeceği mâlum-u âlîlerinizdir. (44) Bu sebebdan Cenâb-ı Hakk ve Allâh-u Teâlâ Hazretleri anlara:

62 " وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى

63 " فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي

" buyurmuşdur. Ve erbâb-ı nefis ve gafletin iki âlemde de âmâ olduğunu duyurmuşdur. Kulûbun âmâsı mâsivâ ile ihticâbîdir⁶⁴. Ve jengâr-ı âyine-i kalb dedikleri budur⁶⁵. Kalbin bir yüzü Hakka, bir yüzü halkadır. Hakka nâzir olan yüz halkla mahcûb⁶⁶ olduysa ona âmâyı bâtinî denilür. Ve böyle olan kimsenin ne farkı bilünür. Meselâ bir âdem bu zulümât-ı câh içinde olursa rûy-i şemsi nerede görür ki gerekse gözü olsun. Bû sebebdan âmâ hükmünde olur. Avâmın cümlesi karaltıdır. Bû karaltıdır ki aynı hilkadden aynı Hakka hicâb olmuşdur. Ve sâhibidir ki hayvâniyeti bulmuşdur. O âmâlardan olmağa râzı olmayasınız. (45) Belki ehli huzûr ve irfân olarak kemâlâtdan nasîb olub, Hakkdan dûr ve mehcûr⁶⁷ kalmayasınız. Öyle ise tarîkımızdekî "Halvet der

20

⁵⁸ Yakaza: uyanık iken de (uyanıklık hali).

⁵⁹ Gönül gözü.

⁶⁰ Kûşâde: açık.

⁶¹ Bînâ: iyi gören(gönül gözü açık olmadıkça zâhirî gözün iyi görmesi huzura faydasızdır).

⁶² İsrâ/82: Bu dünyada kör olan, ahirette de kördür.

⁶³ Elhâc/46: Şu bir gerçek ki gözler körleşmez fakat göğüslerdeki kalbler körleşir.

⁶⁴ Perdeli.

⁶⁵ Gönül aynasının paslı olması, gönlün mâsiva ile dolu olması.

⁶⁶ Perdeli.

⁶⁷ Uzak ve ayrı kalmak.

encümen ve Kesrette vahdet” sırrını unutmayasınız. Ve gayri bir meslek tutmayasınız. Âdemliğı pek büyük bilerek hıfza dikkat idüb nefis ve hevâya satmayasınız. Ve âdemliğı atmayasınız. Ve İsmâil Hakkı Hazretlerinin âdemi târifdeki şu beytlerine dikkat buyurasınız:

Aç gözüñ mirât-ı Hakk insandır.
Görünen insandan Rahmandır.
Hil’ati esmâ ile melbûs olub,
Sûret-i dervîşde.
Çünkü nefhi rûh feyz oldu âna,
M’anîde cismü cihâne cândır.
Münkere sorma bu sırrın lezzetî
Yidüğü içdüğü ânın kândır.
D’avâyı ko çün harfî hâmûş⁶⁸ oldu
Gerçi bâtının pürdür mercândır
Bâtın ile bû zahirden sefer
Hakkıyâ rûcûa ândır.

فَافْهَمُوا أَرْشَادَكَ اللَّهُ تَعَالَى

Ol tarafda Reşâdetlü Mustafâ Fevzî ve Alî Fuâd mesnevîhân (46) Ve Gümüşhânevî Elhâc Ahmed Efendi Hazretleri, Hulefâyî Kirâmdan Reşâdetlü İsmâil ve Tokâdî Elhâc Mustafa Efendiler hazerâtına selâmı naçizânemle ihtirâmâtı kâmile-i husûsamî Tevfîk Efendiye tebliğ eylemesi mütemennâdır. Mûmâ ileyhimin selamlarından fevkal gâye memnûn ve mesrûr olduğumu ve kendileriyle mekâtebe ile olsun görüşüb musâhabet eylemeği pek ziyâde arzû eylediğimi ve bi mâyetillâh muvaffak olur isem takdîm-i m’arûzat ideceğimi mümkün olursa arz eylemesi mercûdur. Gönlünüzü fakîrinizden kesmeyerek ahvâli âlîinizle peyâm-ı âfiyetlerinizi mübeşşer mektûb tahrîrinden geri durmamanızı niyaz ve intizâr eylerim. Bû tarfdan birâderim Hâfız İbrâhim Efendî ve ihvân-ı kiramı sâire hazerâtı arzu ve hürmetle selâm-ı mahsûs idiyorlar. Mahdumlarım Muhammed Muhyiddin ve Muhammed Nûreddin kemâl-i hürmetle ellerinizi öperler. (47)

Birâder-i azîzim Yûsuf Ziyâ Beğ Efendi için teessürünüzü Müftî Fazîletlü Mahmûd Efendi Hazretlerine tahrîr buyurduğunuz mektûbu da okudum. Âferin! Kemâlinize ve ziyâde hüsn-ü hulkunuzu tahsîn eyledim. Evet, Lillâh olan muhabbet böyle iktizâ ider. Fakat müteessir olmayasınız. Zîrâ

⁶⁸ Sessiz.

duhûl yok imiş ki hurûc da olsun. Cenâb-ı Hakk herkesi cinsine sevk ediyor. Ne diyelim. **اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ** Bâkî her halde Hazreti Hakk ve erenler ve Pîrim Hâce Sâminî hazerâtı (Kaddesellahu Sirrehul Azîz) mu'în ve nasîriniz olsun. Azîzlerim. Vesselâmü aleyküm evvelen ve âhiren.

17 Seferül Hayr 1337
Hakdâr Hâce Sâmini
Kaddesellahu Sirrehul Azîz
Osmân Bedreddîn Bin Selmân

İstidâdi insânîyi zâyî etmek kadar büyük bir musîbet olamaz. Ve bu istidâdî tahsîl etmek gibi de büyük devlet ve saâdet mütesavver değildir. Fefhem (48)

مِنْ مَلَايَ جُرْزَى مُصْحَفٍ حُسْنًا جَمَالِكَ صُورُ تَابِرِ خَالٍ وَ حَظِّ
مَاتَلُونَا غَيْرَ حَرْفٍ لَا يَقْرَأُ مَجِيدٌ

Tarîkat-ı Âliyyede Şeyh Efendimizin en çok korktuğu: Birincisî da'vâ, kerâmet.

Üç şart-ı âzama riâyet oluna: Zâhirde gâyet müteşerri' ve sünenât-ı seniyye ile âmil olmak. Ahlâk-ı hamîde ile tahalluk etmek ve bâtını Hazret-i Hakk ile hâzır olarak ondan ayrılmamak. Bu üç ta'rife gâyet himmet ve dikkat olunması ve bununla Hakk ile serbest olarak oldû idi olmadî idi diye uzun boylu mücâhedeye lüzûm olmadığı ve vesâyây-ı hazreti mürşidi âzemîden buyrulduğu sâlifü'l arz bu üç şart kimde bulunur ise işte kâmil odur, vâsıl odur, hakîkatde âdem-i mâ'nadır.

Likâullaha⁶⁹ mâni' iki şeydir: Evvelkisi hubbu dünyâ (49) ikincisi gaflet minallahdır. Birde; ihvân ve sâire ile münâzarayı terk ve mübâhaseyi kat'iyen terk iderek kalben kendüye dönerek ahlâkı ve terbiye-i nefse ikdâmla⁷⁰ nefsi hakka ulaştırmağa i'tinâ olunması elzemdir ve emirdir. Kendini sıkı bulundurmamak, serbest ve mesrûr ve ferah olmakda husûsî emr-i âlî irşâdındandır. Fefhem!

اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ⁷¹

22

⁶⁹ (Allâh ile buluşmaya), huzura

⁷⁰ Nefsin terbiyesi ile uğraşmak

⁷¹ Eşşuârâ/13" Allâh dîni teblûğ için dilediğini seçer. Ve kendisine yöneleni doğruya iletir.

Ayet-i celîlesindeki zümre-i evvel mahbublar ve zümre-i sâniye muhiblerdir. Her ikiside büyüktür. Fefhem!

"وَاللَّهُ يَأْخُذُ الْفَانِي وَيُعْطِي الْبَاقِي" ⁷²

Mürşidden hiçbir vechile istiğnâ⁷³ hâsıl olmadığı, eğer istiğnâ lâzım geleydi Ebû Bekrin-i Sıddîk Radiyellehu Anhu Efendimizin Sallallahu Teâlâ Aleyhi ve Sellem Efendimiz Hazretlerinden istiğnâsı ve ayrılması lâzım gelirdi. Bu vâkıa İmâm-ı Şâzelî Hazretleri ile bir mürîdi beyninde vâkî olmuşdur. (50) Nefsin zâhirde ne kadar düşmanlığı vâir ise hakikatde bâtında ve bâtına hizmetde de o kadar büyüklüğü mahz-ı nimet olduğu tezâhür ider.

الْمُؤْمِنُ مِنْ حَيِّ فِي الدَّارَيْنِ ⁷⁴

Sadaka Rasûlullah.

Cemî kemâlât-ı sûriye manevîyeye ulaşanlar bu üç şey ile ulaşmışlardır. Bu üçde etemmi kemâlât mevcuddur. Zâhirde müteşerri olmak. Bâtında ahlâk-ı hamîde ile tahalluk ve tahakkuk etmek. Gönlünü Hakk ile hâzır olarak Hakktan gaflet etmemek ve ondan haber almaktır. Hülâsâ ruh; Şems ve ziyâ, Kamer; nûr mesâbesindedir. Ruh ile kalb arasına hâil geçmezse kalb ruhtan istifâde ederek ruhta ilmini sırdan, sırda hakdan maarif ve hakâyık ahzine kâbiliyet gelir. Bir kelime yeter. Allâh ile hâzır olmak.

أَنَامِنَ اللَّهَ وَالْمُؤْمِنُونَ مَنُورِي ⁷⁵

Bu tarîkde tekemmül (51) sohbetledir. Sohbetle inikâs⁷⁶ var ve insibağ vardır. İnsibağ Hakk rengine ve bî rengine boyanmaktır. Sıbgatullahında⁷⁷ mânâsı budur. Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz Hazretleri takvânın mahalli kalb ve sadır olduğunu ve bunun merâtib-i selâsesine işâret kasdiyle üç kerre sadr-ı saadetlerini işâretle:

التَّقْوَى هُنَا، التَّقْوَى هُنَا، التَّقْوَى هُنَا

buyurmuşdur.

İmâm Şâfî Hazretleri mü'minler evliyâ hakkında üç fikirde bulunurlar. Yâni üç kısımdırlar: birincisi; külliye münkirler. İkincisi; evâilde vardı şim-diki

⁷² Allâh fânîyi alır, bâkiyi verir.

⁷³ (Ben oldum deyip)mürşide ihtiyaç duymama, mürşidden kesilme

⁷⁴ Mü'min iki âlemde de diridir.

⁷⁵ Ben Allâhın nurundan, mü'minlerde benim nûrumdan yaratılmışdır.

⁷⁶ Aksetme(huzurun birbirine aksetmesi)

⁷⁷ Bakara/138 Allâh'ın boyasıyla boyandık

zemânlarda yokdur gibi dirler ki evâilin Mûsâ'sına îmân idüb de zemânın Muhammed'ine îmân itmemek gibidir. Bu kısım üçüncüsü evliyâ vardır dir- lerse de bir şahsa ta'yîn ve velâyetini ispât idemezler ki bu her üç kısımda hi- dâyetden masrufdur buyûruluyor.

Sultan Murad-ı Evvel:

Varalım zikr idelim Mevlâyı,

(52) Bize mi ısmarladılar bû yalan dünyâyı.

Buyuruyor.

İnsanın Cenâb-ı Hakka îmân itmesi kolaydır. Zîrâ kimse bilmez ve nefsine güç gelmez. Lâkin hikmet-i ilâhiye kulların nefislerini tezkiye için peygamber irsâl buyurmuşdur ki peygambere iteat Cenâb-ı Hakka iteat ve îmân itmekden güçdür. Bû sebeble ki o zât himmetsizdir. Nefis çekemez. Ve kabul itmesi mahzı fadlı ve kerem-i Rabbânîdir. Hele vârisi peygamberîye evliyâyâ nefsin tenezzülünü pek müşğil ve kabûli aynı rahmet ve zâta vuslat-dır. Ve vuslat-ı bâdîdir. Fefhem!

Mürşidân-ı izâm hazerâtının mürîdânından birine feyz fütûh hâsıl ol- mazmış. Hazreti şeyh tedkîk ve tahkîkden mürîdinin Risâle-i Kuşeyrîye müteâlâsıyla meşgul bulunduğunu anlayınca risâle-i mezkûreyi terk itdirmiş. Fefhem...

Havf, recâ, hayâ ve ismet⁷⁸ bu dörtten birî yâhut hepsi bir âdemde bulunmazsa kurtulamaz.

(53) Sülûk dört terk üzerinedir. Terk-i dünyâ, terk-i ukbâ, terk-i hestî, terk-i terk. Terk-i dünyâ zuhurunda sâlik tecrîd-i sûrîyi meyl idüb inzivâ ister. Terk-i ukbâ zuhûrunda lâubâlî davranayım dir. Terk-i hestî zuhurunda irâdesizlik zuhûr idüb meczublar gibi şaşkınlık, taşkınlık tarflarına gideyim dir. İşte bu üç evvelkilerde terk-i terkden görünmeli. Şerîatde lâubâlîlik olmaz. Bâzı ehlullahın divânlarını yâhud tasavvufa müteallik yazılan kitabları mütâlea idübde manalarını kendî hâliyle tatbîka uğraşmak câiz olmaz. Kur'an ve hadisen gayriye tatbîk lâzım değildir. Zîrâ bâzılarının nâkıs halde veyâ hâlî icâbı söylendiği muhtemeldir. Keyfiyeti aşkı kimden aceb istîlâm itdim. Onların kalberine fazla urmuş, bana da (54) lütuf ve ihsân itmiş. Büyük ihsâna karşı mesrûr ve şükür mukâbili böyle idiyorum.

24

“Ârifi billâh serhoş ve vâkıf-ı esrâr-ı mest.”

⁷⁸ Allâhtan korkma, Ümitli olma, utanma, haramdan kaçınma.

Üç kimse Allh'a gidemez: Cebîn, mütekebbir, çok hayâlî.
Ârifân âlemî tedkîk idüb Seyyâh-ı Dil-i Hazreti Bedrî'den ârâf bir ricâlini görmemiş.

كَمَا تَكُونُونَ يُوَالِي عَلَيْكُمْ، مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَ مَا طَغَى⁷⁹

kıblegâhın olsun. Zâhirde tasdîk ve bâtında muhâlefet ve tekzîb münâfık, zâhiren ve bâtınen tasdîk ile amel itmemek şeytâniyet, bâtınen tasdîk ve îmân ve zâhiri terk zındikiyetdir. Pes kemâli insânî zâhirde kemâl mertebe müteşerrî olarak⁸⁰, bâtında ahlâkullah ile tahalluk ederek, ehlullah ve huzûru dâim ve zikri muttasıl olarak⁸¹, cem'î kemâlâtı cem' etmekdir. İslâm ameldir. Îmân itikaddır. İhsan rü'yetdir. Ba'zı hitâbatı ilâhîde:

أَنَا أَنْتَ بِمَا آيَدْتُكَ⁸²

vârid olmuşdur.

Cânân ilînin güllerinin bâğı göründî
Dost ikliminin lâlesinin dâğı göründî
Envâr-ı Muhammed doğu ben tutdî cihânî
Şavk-ul kamerin mûcize parmağı göründî

Kaygû gicesi geçdî kamû kalmadı korkû
Vuslat gününün gündüzünün âğı göründî
Yâğkûb'a bugün Yûsuf'unun kokûsu geldi
Eyyûb'a dahî sıhhatinin çâğı göründî
Dil hastasının derdine dermân irişdî
Şemsîye bugün dostunun otâğı göründî

Şeyhımın illeri, uzakdır yolları,
Açılmış gülleri, dermeye kim gelir.
(56) Şeyhımın önünde, bir kadeh elinde,
Susamış âşıklar, kanmaya kim gelir.

25

Şeyhımın üzünî, severim sözünü,
Evliyânın yüzünü, görmeye kim gelir.
Şeyhımın elinî, sorarım evinî

⁷⁹ Nasıl olursanız öyle idâre olunursunuz. —Necm/17: Göz ne kaydı, ne de hedefinden şaştı.

⁸⁰ Şeriatle amel ederek.

⁸¹ Dâimî zikirle.

⁸² Seni kuvvetlendirdiğim şey ile (rûhulkudsle) sen(deki) ben(im).

Ol şebâblı elini, öpmeğe kim gelir.
Şehidler tonunu, yumazlar kanını,
Dost için canını, virmeğe kim gelir
Ehlî göz yaşsı, Yunus'un haldaşı
Zehirden pişmiş aşı, yemeğe kim gelir

Cenâb-ı Hakk gâfırdır günahları afv ider. Gafûrdur bad'el afv meleklerle de unutturur. Tâ ki yazmayalar. Gaffardır. Günâhı sahibine de unutturur. Tâ ki hâtırına gelirse mahcûb olmaya. (57)

مَنْ نَسِيَ نَفْسَهُ، أَلْحَقَّ مُرٌّ وَلَوْ كَانَ دُرٌّ⁸³

Hadisi şerîf: ⁸⁴ مَنْ عَمِلَ بِمَا عَلَّمَ اللَّهُ مَا لَمْ يَعْلَمْ Ehlî Cennetden bir sınıf cuma ve bir sınıf günde bir ve bir sınıf da bir akşam bir sabah ve bir sınıf da aleddevâm cemâli ilâhîyi müşâhede iderler ki hadisi şerîf ile sâbitdir. Bir defa cemâli ilâhîyi verâi perdeden görenler bile lezâizi cinânı unudurlar. Fefhem.

مَنْ كَانَ لِي كُنْتُ لَهُ وَ مَنْ كُنْتُ لَهُ يَكُونُ لَهُ مَا كَانَ لِي⁸⁵

Hadîsi kutsî:

يَا ابْنَ آدَمَ كُنْ لِي كَمَّارِدَ أَكُنْ لَكَ كَمَا⁸⁶

تُرِيدُ

Saâdet ve şekâvet, cemâl, celâl, lütuf ve kahr hâsıl olacak ne ise her ferdi insânînin üzerinde muallak bir küllâh gibidir. İnsan meyl ve irâdesini hangi cihete sarf iderse derhâl onunla mahkûm olur. Ve o külah başına geçer. İşte kaderi ilâhiye bundan ibâretidir. Fefhem ve Teemmel Cidden. (58)

Hadis-i Kudsîde mahşer gününde evliyâ, uşşâk ve muhibbine Cenâb-ı Hak buyurur ki bu gün mahşer saflarını geziniz. Tâ ki benim için size bir selâm

viren ve benim için sizi seven ve benim için kimî bulursanız alınız. Ne büyük beşâret. İlm-i zâhir sūd gibidir. İlm-i bâtın yağıdır. Ehli aşk yayar ânı yağın alır. Bâkî kalanı dağıdır. Ebû Yezid ve ânın gayri anâ bir ümmet bir ki-tâbı ezberleyüb de sonra unudunca cehli avdet eden kimse âlim değildir. Hakîkaten

⁸³ Gerçek inci gibi de olsa acıdır. Unudan unudulur.

⁸⁴ Kim bildiği ile amel ederse bilmediğini Allâh ona öğretir

⁸⁵ Kim benim için olursa, benim olan ne varsa onun için olur.

⁸⁶ Ey Âdemoğlu benimle ol: Bende senin için seninle olurum.

âlim o kimsedir ki arzû itdiği zaman bilâ hıfz velâ ders ilmi Cenâb-ı Hakktan ahz eder. İşte âlimi Rabbânî budur dirlerdi.

87 وَ عَلَّمَنَا مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا

kavl-i kerîmiyle de ilm-i mezkûre işâret buyrulmuştur.

88 أَنَا عِنْدَ الْمُنْكَسِرَةِ قُلُوبُهُمْ أَجْلَى

Ebdal⁸⁹ ise tabîat-ı beşeriyeden bittecerrüt irâde-i nefsiyyeleri irâde-i ilâhiye mübeddel olub (59) ilel vefât mahzı irâde-i Hakk ile irâde ve teharruk edenlerdir. Fenâî temenniyât evliyânın minel ezel kalb eyledikleri istikâ-metin haddi müntehâsıdır. Bu sâdâtı muhteremenin günahları ancak sehiv ve nisyandan veya eseri dehşetden irâde-i nefsiyyelerini teşrîk etmekden ibâret olub bu gibi ahvâlde sâikâi merhamet-i ilâhiyye ile bittetayakkuz hatâlarını istiğfâr ile telâfî iderler. İmam-ı Gazâlî Münkızinde demiştir ki: Tarîkatın evveli mükâşefe ve müşâhededen başlayub sonraki hâlî bir takım derecâte terakkî ider ki bunun beyânı dâire-i kavle sığmaz. Ve hiçbir mua'bbir⁹⁰ tâbir edemez ise de mutlaka hatayı harîmden sâlim olamaz. Bû hatadan ihtirâz⁹¹ kâbil değildir. Bâzende bir hâle gelir ki bazıları o sözü hulûle⁹² ve bâzıları de ittihâde ve bazıları vusûle hamd iderler. Hâlbuki bu hamd ve nisbetlerin hepsi hatâdır. Buhârî'nin İmam Ali Efendimizden naklen: "Bir şeyi muhâtabların anlayabileceği sûrette nakil ve ihbâr ediniz. (60) Allâh ve Resûle kizb eylemelerini arzû itmezsiniz." Hadîs ile Câmî'ussağîrde: Senin bir kavme akılları ırmeyecek vechile bir şey nakil ve ihbârın anların bazıları hakkında fitnedir.

27

Hadîs-i Şerîfde şeref vârid olmuştur ki kıyâmet gününde Cenâb-ı Hakk bazı ibâdına itizâr⁹³ idercesine: Ben size dünyâyı virmediğim esirgediğimden veya buhlumdan⁹⁴ nâşî değil, belki size bu gün size bir sıfatdır. Mahşer

⁸⁷ Kehf/65: ve ona nezdimizden bir ilim öğretmiştik.

⁸⁸ Ben benim için kalbi kırıklarla berâberim. (Musa a.s: Yarabbi Sen kimlerle olursun? Sualine cevaben).

⁸⁹ Dünyâ ile ilgisini kesip, Allâh'a bağlanmış olan derviş, **mübeddel**: Tebdil edilmiş değiştirilmiş.

⁹⁰ Rüya tabircisi, **teharruk**: (Allâh'ın iradesi ile) hareket edenler. **Fenâî temenniyât**: Allâh'ta fânî olma isteği.

⁹¹ Kaçınma.

⁹² Kendine geçmesi - ittihâde: bir olmaya.

⁹³ Hatasını itiraf etme.

⁹⁴ Cimriliğimden.

saflarını geziniz. Benim için size bir selâm viren ve benim için sizinle musâhabet eden kimi bulursanız berâberce alınız Cennât-ı âliyatıma götürünüz. Mahşer halkı dirler ki: Vây bunlar bizim hiç i'tibâr eylemediğimiz, bir şey ummadığımız kimselerdi. Bunlar neden böyle oldular. Hitâb-ı izzet vârid olur ki: Evet! Dünyâyı ve benim sivâmı ihtiyâr itdiğiniz vakit bunlar beni ihtiyâr itdiler. Dört edebe riâyet ve dikkat olunmak lâzım. Her sâlike ve belki elzem ve ehemdir: Edebullah, edeb-i Rasûlullah, edeb-i mürşid ve edeb-i ihvândır. Fefhem ve Teemmel Cidden. (61)

الْمُجَاهِدَةُ تُورِثُ الْمُشَاهَدَةَ⁹⁵

لَا عَذَابَ كَالْفِرْقَةِ وَنِعْمَتَ كَالْجَمْعِيَّةِ⁹⁶ Hadîsi şerîf

Bu ne devlettir ki o cemâl bu cemâle bu cemâl de o cemâle nâzır ola. Âh!!
دُوسْتِ آن بَاشْدِ كِه كَرْدَه دُوسْتِ دُوسْتِ - وَپَرِشَانُ اِلَى دَرْمَانْدِه

كى⁹⁷

Bir Güzel sevdim cihanda gerçi göstermez yüzün.
Leyki gitmez ol yanımdan şöyle kim bir ân nedir.

Nefis tezkiye bulmadıkça, kalb tahliye, ruh ve sır tecliye olmadıkça kişi kâmil ve yâsıl addolunmaz.

إِنَّ اللَّهَ رَجَالًا مَنْ نَظَرَ إِلَيْهِمْ نَظْرَةً وَاحِدَةً سَعِدَ سَعَادَةً لَا يَشْفَى بَعْدَهُ
أَبَدًا⁹⁸

Bu gibi ricâlin ilâ yevmil kıyâm bulunduğu ittifakla muhakkaktır. Hazreti Şâh Efendimiz sâliklere iki gayet mühim vasiyeti vardır ki sâlik hakkında göz ve kulak mesâbesindedir ki: Birincisi, sâlik mertebe-i sulûkunda hangi mertebeye (62) ulaşırsa ulaşsın yine kendi nefsinin ilk kademe-i sulûkda bilmek gerektir. İkincisi, ne kadar âlâ mertebeye ulaşırsa ulaşsın, nefsinin fira-

28

vunun nefsinden yüz mertebe aşağı bilmek elzemdir. Hazreti Mûsâ Aley-hisselâm bir gün münâcaatda:

⁹⁵ (Bu dünyada) Nefsiyle mücâhede eden (Ahirette) Cemal-i ilâhîyi görür.

⁹⁶ Ayrılık gibi azab, birlik gibi nimet yoktur.

⁹⁷ (Huzursuz) Onsuz nefes alma, o zaman Allâh'ın dostluğunu kazanırsın. Perîşan da olmazsın.

⁹⁸ Kim Allâh için (inanarak) İnsan-ı Kâmillerin cemâline bir defa baksa, ebedî saadete erer ve şâkî de olmazlar.

Yâ Rabbi acabâ Benî İsrâile itdiğin in'âm ve ihsânı yâni bunları gölgelendirerek men'ü selvâ ile merzûk buyurdun. Cevâben hitâbı izzetde: “Yâ Mûsâ, benim ümmeti Muhammede itdiğim inâm ve ihsânın efdaliyyeti benim mahlûkum üzerine efdaliyyetim gibidir. Onların sâir nâs üzerindeki efdaliyyeti...

Her bir Nebî her bir velî zilletle irdi menzile
Mısıriye sövsün şol ağız, Allâh demek bilmez ola.

Çâr Yâri Güzîn Rıdvânullahi Aleyhim Ecmaîn Efendilerimiz merâtibi Erbaayı câmî fekat neş'eleri itibâriyle Hazreti Ebûbekrinissıddîk Efendimiz-de hakikat, Hazreti Ömer Efendimizde şeriat ba's, Hazreti Osmân Efendimiz-de tarikat, Hazreti Alî efendimizde (63) ma'rifet gâlib idî.

Kutbu Devrân ve Gavsı Âzam Cihân olan Seyyidî Ebul Hasenü'l Harkânî Hazretleri: “Nev mâşûkai men ki metâ” buyurmuş. Yâni fâkai şey'i teleffuz buyuramazmış. Bilâl-i Habeşî Hazretleri de fâkai teleffuz buyurmayarak:

“أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ” diye ikâmet buyurmuş. Peygamberimiz Sallallahu aleyhi ve selem efendimiz hazretleri de gâyet severmiş. İki lisânında hıfza ve güzelliğine dikkat etmek elzemdir. Lisânı zâhir, lisânı batın.

Sâmini Hazretlerinin en çok korkduğu ayeti celîle:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ . . .⁹⁹

Ayet-i celîlesidir ki burada Cenâb-ı Hakkı unutmanın fîsk olduğu ve bu fîsk te'vîl olamadığı gibi fîsk olduğunu bilemeyerek de vardır. Fefhem ve Teemmel Cidden. “بَاقِرْتُ عَيْنِي” (gözümle gördüm)

Bununla berâber mürşidi cânın da korktuğu âyet-i celîle de (64)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا أَنَا مِنَ الْمُجْرِمِينَ
مُنْتَقِمُونَ¹⁰⁰

Mahlûkâtın muhabbetinden îrâzı küllî olmayınca tecellî-i Zâtı ve Zâte kabûle yol yokdur. Aşk ve muhabbet ister. Âlem dördür: Mülk, melekût, ceberut,

⁹⁹ Haşr/19: Allâh'ı unutan, bu yüzden Allâh'ın da onlara kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın.

¹⁰⁰ Secde/22: Kendisine Rabbinin âyetleri hatırlatıldıktan sonra yüz çevirenden daha zâlim kim olabilir. Biz günahkârlara lâayık oldukları cezâyı mutlakâ veriz.

lâhut¹⁰¹ Şerîat, Tarîkat, Marifet, Hakîkat olmak üzere merâtib de dördtür. Vücûdu insânî de; nefis, kalb, ruh,

¹⁰¹ MÜLK: Bu âleme: Şuhut, nasut de denilmiştir. Maddi âlemdir. Maddi gözle gördüğümüz varlıklar âlemidir. Bu âlem özellikle dünyadır. Dünya, Allâh'ın süfli – alçak âlemidir. Koyu madde karanlığıdır. Bir de bunun göklerin gizli bir kesiminde temsil eden, Nasut Karanlığı vardır. Pâkklanmamış Ruhlar, bu karanlıktadır. Ruhun Tasavvufta bu berzahı geçip, Nurani âleme girmesine Seyri Süluk'un bir parçası denir. Çünkü kul ile Allâh arasında zulmani ve nurani perdeler bulunmaktadır. Ruhun en çetin seyri, bu zulmani ve karanlık perdeler arasındadır. Salikin – Allâh yolcusunun- en çetin devresidir. Ondan sonrası aydınlık içinde seyir –yürümedir. MELEKÛT: Melekût âlemi güneşin feza doğru ışıklarının hemen hemen bittiği yerden itibaren başlar ve Melekût nuru ile birbirine karışır. Melekût Âlemi dördüncü göktür. Nur âlemidir. Nurdan yaratılmıştır ve ebedidir. Kutsal Ruhlar, kutsal Melekler ülkesidir. Mülk âleminde her nesne, nasıl atomdan yaratılmış ise Melekûtta da nesneler, nurdan – ışıktan yaratılmışlardır. Melekût âlemi, Allâh'ın kuvvetleri sayılan ruh ve meleklerle doludur. Bunlar da sinemanın beyaz perdesindeki veya aynadaki suretler gibidir. Daimidir aslında ışıktırlar. Bu âlemde, nehirler, yeşillikler, bol meyveler, kutsal ruhlara ait makamlar vardır. Ancak sözü edildiği gibi bu âlemdeki her şeyin asli yapısı nurdur. Öyle görünürler. Melekût sarı ile beyaz karışımı, latif ve tatlı nurdan bir âlemdir. CEBERUT: Ceberut güç, kuvvet anlamındadır. Bu âlem Allâh'ın daha kuvvetli fakat daha latif bir nurundan yaratılmıştır. Çimen rengi, çok tatlı ve dinlendiricidir ve yeşil renkli kutsal bir nurdur. Bu âlemin bir adı da MAKAM- I MAHMUD'dur. (Öğülmüş makam) Büyük Muhammedi Ruha aittir. Allâh'ın biricik sevgilisi Ruhların babası, Ruh-u Azamın makamıdır. Çok güzel ve çok büyük, haşmetlidir. Bu yüce makam, Lahuttan sonra en yüce makamıdır. Esrareniz bir durum arzeder. Ceberut âleminde, büyük bir deniz vardır. Dış âlemde Güneşin temsil ettiği gibi, iç âlemde de bu manevi deniz, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in ruhunu temsil eder. Bütün gizli sırlar ve kutsal nimetler bu makamdan diğerlerine süzülür. Diğer âlemler bu makamın çok cömert sofrası ile doyurulur ve yaşantıları devam ettirilir. Bu makam da aslında şekil ve suretten beridir. Oda Allâh'ın kutsal nuru bir şanı, bir belirtisidir.

LAHUT: Bu makama, âlem-i Hakikat ve Tevhid adı da verilir. Bütün âlemlerin kaynağı, özüdür. "Nur-ul Envar – Nurların Nuru"dur Allâh iklimidir. Ve Allâh'ın en büyük arşı- tahtı- dır. Allâh, bu âlemin özüdür. Buradan aşağı âlemleri bilim ve hikmetle ve adaletle yönetir. Ancak Allâh hiçbir şeye istinat etmez-dayanmaz. Taht ve diğer bütün âlemler, ona dayanır. Bütün nesneler kendisinin belirtisi olan, sınırsız, sonsuz Allâh varlığıdır. Kenarı olmayana mekân düşünülmez kendisi nesnelere mekândır. Mekân kendisidir. Mekânın mekânı yani yerin yeri olmaz. İşte en kutsal ve en yüce makam lahuttur. Gerçeklerin gerçeği olan Hakikat Âlemidir. Bu âlemde, köşk, saray, şekil, suret denen şeyler olmaz. Orada sadece ve sadece, Allâh yüzünüm nuru vardır. Bütün nefislerden ve kötü huylardan kurtulup paklanmayan, bu "akdes – çok kutsal"– makama giremez. Oraya giren ruh, tamamen yok olur. Buna "varlıkta yokluk" denir. Sonra Lahut nurundan tekrar kudsi bir elbise giydirilir. Allâh'ın kudreti ile yoklukta varlık bulur. Buna da "yoklukta varlık" denir. Tasavvufta, Fenafillah ve Bekabillah diye adlandırılan durumlar bu hallerdir. Niyazi Mısri 'nin :

Sanma kim zâhid gibi havf-ü reca abdalıyız.

Geçmişiz andan şeha bezm-i lika abdalıyız.

Tekke-i iklim-i Lahutta beka abdalıyız.

Ref edip ten cubbesini üryan olan anlar bizi.

Diye dile getirdiği gerçekler, işte bu mübarek ve mukaddes Lahut âleminin gerçekleridir. Allâh'ın "Allâh'a koşun" ve "Rabbınıza dönün" âyetleri ve soyun kavuş kutsal sözü ve Peygamberimizin "Allâh'ın ahlâkıyla – sıfatlarıyla – ahlaklanın" kutsal sözleri, işte bu en son amaç olan Allâh ülkesi içindir. Allâh yolcularının : "İlahe ente maksudi ve rızake matlubi – Allâh'ım amacım sensin, talebim senin rızandır." Sözü gaye ve vird edinmeleri

sır vardır. Nefis: mertebe-i şerîatdır. Kalb: mertebe-i tarîkat. Ruh: Mertebe-i mârifet. Sır: Makâm-ı hakîkatdır.

Hazreti Resûlullah Sallallâhu Aleyhi ve selem Efendimiz Hazretlerine tâbî ve vâris-i Rahmetenlil âlemindir.

Îrşâd tenezzül ister. Her mertebe ahâlîsine göre tenezzül ederek ulvî Rabbül Âlemîn hazretlerine makâm-ı sırra ulaşıdırırlar. Tabîat şerîatle, nefis tarîkatle, ıslah olur. Kalb tahliye, ruh ve sır tahliye ve telciye bulmayınca tekemmül olamaz. Fefhem ve Teemmel Cidden. **(65)**

Evliyâullah ne kimseden incinir ne kimseyi incitir. Haccâc meyânesinde hüsn-ü zan olunur. Bir zâte birisi b'adesselâm duâsını iltimâs ider ki hâtîfiden ziyâret ittiği zâtın: “Lebbeyk Lebbeyk”¹⁰² diye telbiyesine karşı “Lâ Lebbeyk” sadasını işitmiş ve derhal îraz ider. O zâte ne için döndüğünü sualde mûmâ ileyhi mûrid işittiği sadâyı nakil ittiğinde cevâben: “Ey bîçare! Bu sadâyı bu abdi âciz yetmiş senedir işidiyorum. Gayri kapu yok ki gideyim.” Bu muhâvere üzerine hemân hêtîfden: “Lebbeyk Yâ abdî” nidâları işidilmiş. Fefhem Yâ Seyyidî.

Tecerrüdse murâdın kûyi cânanda, fedâ kıl cân
Çıkılmaz câmei ihrâmdan, s'ay itme kurbansız.¹⁰³

İskender'le zulmâne giderler. İskender “Buradaki taşlardan alınız. Zîrâ bunlar gâyet kıymetli cevherlerdir.” der. Bir fırkası “Bu âdem **(66)** zahmet ve meşakkatle birde bize taş yükletmek istiyor.” diye bütün îraz ve inkâre düşüb

hep bu Lahut ülkesinin şanı içindir. Allâh'ın zatı, renkten beridir. O renksizdir. Su kabının rengini alır. Bu renkler, çimen rengi, yeşil Muhammedi nurdur. Nar kırmızısı, Nuh ve İbrahimi nurdur. Süt beyaz, Musa nurudur. Tatlı gümüşü sarı, Âdem nurudur. Siyah, İsa nurunun rengidir ve mavi –eflatun karışımı Natika nurudur. Makamın dört oluşu nedeni: Allâh'ın tekliği –Ahadiyet, ruh, melaïke ve beden gerçeğine dayanır.

¹⁰² Buyurun, emredin. Benim muhabbetim daim sanadır.

¹⁰³ “Muradın, sevgili yanında benlikten sıyrılmak ise nefsinden vazgeç, elbisesiz ihramdan çıkılmayacağı gibi kurbansız da s'ay olmaz.”

almazlar. Bir fırkası az alır. Üçüncü tâife de gâyet çok alır. Zulumâtıdan çıktıklarında bu taşların gâyet kıymetli cevherler olduğunu görürler. Hiç almayanlar küllî hasret ve nedâmetle yanarlar. Az alanlar saddü hezâr¹⁰⁴ teessüfle az aldıklarına pişmân olurlar. Çok alanlarda envâ-i niam-i celîle-i ilâhiyeye müstağrakla şâkir olurlar. Enbiâyı izâm hazarâtiyle tâbîlerinden halîfe olanların muâmeleleri işte böyledir. Küffâr inkârda, mü'minîn ehli şer'i ve yalnız sûretde kalanlar o cevherlerden az alanlar, bâtın ve âlem-i emre ve kalbe müteveccih olarak tahakkuk edenler Rabb-ul âlemîn hazretlerine vuslatla behâsıza ulaşanlardır. Fefhem ve Teemmel Cidden!

Üç şey kimde bulunursa î mân-ı kâmil olduğu (67) hadis-i şerîf ile sâbitdir: Evvelkisi; fillah lev m-i lâimden¹⁰⁵ korkmamak. İkinci: İlmine riyâ katmamak. Üçüncü: Dünyâ ve ahiret işi birleştiğinde âhiret işinî tercih ve takdîm etmek. Lev m-i lâimden korkmamak ayet-i celîle:

فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ. . . الْآخِرُ¹⁰⁶

Anlaşıldığına tâniz (göre), evvel hub sâniyen mücâhede, sâlisin lev m-i lâimden korkmamak. Emir buyruluyor.

“Yalan dâvâ ile âşık sevilemez
Âşıkın gözünden kan geldi dirler.”

Seversen gerçek Allâh'ı
Ko dilden mâsivallâhı.
Seven âşıklar Allâh'ı
Geçer Cennâtı hûrâdan.

Rabia-i Adeviyye Hazretlerinin ıyâdesinde bulunan üç zâtdan biri ki Hasan Basrî Hazretleri şöyle buyuruyor: “O kimse sâdık dâvasında nasıl doğru olur ki mahbûbunun darbına sabır eylemez. Şakîki Berhî Hazretleri: O

32

Kimse sâdık dâvasında nasıl doğru olur ki mahbûbunun darbına şükritmez. Mâlik Bin Dînar Hazretleri: (68) Evet o kimse sıdku muhabbet dâvasında nasıl olur ki mahbûbunun darbıyla telezzüz itmez. Râbia-i Adeviyye Hazret-lerine sende bir şey söyle didiklerinde: (Hisnellahi anhê) Evet o kimse

¹⁰⁴ Yüzbinlerce

¹⁰⁵ (insanların) kınamasından.

¹⁰⁶ Mâide/54 “Allâh öyle bir kavim getirecektir ki Allâh onları sever onlarda Allâh'ı severler.

sâdık dâvasında nasıl doğru olur ki mahbûbını müşâhedeyle darbı habîbden haberdâr olamaz. Mâmafih bu sözümü garîb görmeyesiniz. Zîrâ Hazreti Yûsuf Aleyhisselâmı gören kadınlar ellerini doğradıkları halde duymazlar ise Müşâhedei Cemâlullahda nasıl olur.

Ubûdiyyet altı şey üzerine dâir ve dâimdir. Tâzîm, hayâ, havf, recâ, muhabbet, mehâbet¹⁰⁷

Hârîçde ve dâhilde hakka ve hakîkate âid olânî tâzîm ve hayâ. Havf mevâidi ilâhiyyeye recâ, muhabbet ve heybetdir. Pek çok teemmül oluna. Dâimâ mes-rûriyetle teveccüh reşâdet penâhî¹⁰⁸ herkesin kârı değildir. “ Kârı aşk herkesi olmaz Yusuf u bâzârî aşk” (69)

Peygamberimiz Sallâhu Aleyhi Vesellem Hazretleri bir Hadisi Şerîfinde buyurmuşdur: “Ol zemânın ümerâsı âdil ve ağniyâsı istihyâ¹⁰⁹ ve müşâvirleri mü'min ve müttekîlerle olur ve herkes kendi re'yile amel itmezse dünyâda turmak yer altına gitmekden hayırlıdır. Ve ol zemandaki ümerâ eşrâdan¹¹⁰ olur. Ağniyâ tamâ'kâr ve bahil¹¹¹ bulunur. Ve müşâvirleri kadınlarla olursa ve hükum onların elinde bulunursa dünyâda turmaktan yer altında bulunmak hayırlıdır.

Diğer bir Hadis-i Şerîfde:

شَاوَرُوا هُنَّ خَالِفُو هُنَّ

(Yaratıcılarına-kadınlara-danıştılar) bu emir gerçi zâhirde tâife- i nisâyâ işâret varsa da asıl kadın mesâbesinde olan vücûdu insânîdeki nefse işâretidir. Mü'min ânınla müşâvere iderek muhâlefet itmelidir.

¹⁰⁷ Sayfa 2-3 dipnot 8 de açıklama var.

¹⁰⁸ Reşâdetpenâh: Kurtuluşa sebeb (dâimî huzur).

¹⁰⁹ Yaşatan.

¹¹⁰ Şerliler.

¹¹¹ Ağgözlü ve cimri.

إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ يُحِبُّ الطَّيِّبَ / إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ
بَلْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَ نَبَا تِكُمْ / الم- تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ
رَبِّ الْعَالَمِينَ¹¹² (70)

الم deki “ elif “ harfi halakdan gelür. Bidâyete “lam” vasata “mim” şakından gelür ki nihâyete işâretidir. Buyuruluyor ki kullar bidâyetde, evsatda benimle olsunlar, beni bilsün ve bana gelsünler dehâ çok mânayı şerîfi vardır. Kur’ân-ı Kerîmi Hazreti Osman (R.A) cem ittiği sırada üç kelimeye yanılmış olmasının diye şübhe idilmiş. Birisi “لَخَلَقَ اللَّهُ” ve tesniye¹¹³ zan idilmiş. Ve birisi: “لَمْ يَتَسَنَّهْ” birî başka bir kelimedir. Şübhenin izâlesi için üç kelimeyi bir kemik üzerine yazarak Şam’da bulunan Zeyd ibni Sâbite ve dahâ sair zevâta gönderüb beklemişler. Onlarda “لَخَلَقَ اللَّهُ”, “لَمْ يَتَسَنَّهْ” ve diğer kelimeyi de yazarak iâde itmişler ki Kur’ân-ı Azîmüştâna ne kadar îtina olunmuşdur. (71)

“خُذِ الْعِلْمَ مِنْ أَفْوَاهِ الرِّجَالِ. رُتِبْتُ الْعِلْمَ أَعْلَى الرُّتَبِ”¹¹⁴

Bir hadisi şerîfde buyrulmuşdur: Bir adam bir zâlim arkasında yedi hatve yürüse mücriminden olur ki ayeti celîlesi¹¹⁵ اِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ müfâdınca Cenâb-ı Zâtı Ecellî Âlâ Hazretleri mücriminden ahzı intikâm ider. Nefis insana en ziyade zâlimdir ki muhâlefet lâzımdır. Fefhem!
Hadis- i Kutsî:

مَا وَسَعَنِي أَرْضِي وَلَا سَمَاءِي وَلَكِنْ وَسَعَنِي قَلْبُ عَبْدٍ
الْمُؤْمِنِ¹¹⁶

Fefhem ve Teemmel Cidden!

Bir âyeti celîlede

¹¹²Muhakkak Allâh temizdir, temizleri sever.- Muhakkak Allâh sizin dış görünüşünüze, amellerinize bakmaz, belki kalblerinize ve niyetlerinize bakar.-Secde /2 Bu kitabın âlemlerin rabbi tarafından indirilmekte olduğunda asla kuşku yoktur.

¹¹³ Arapçada bir kelimenin iki şeye delâlet etmesi. Racül: adam, raculeyn-raculân: iki adam.

¹¹⁴İlmi Allâh erlerinden alınız. İlim rütbelerin üzerinde bir rütbedir.

¹¹⁵ Secde/22 Biz günahkârlara lâıyk oldukları cezâyı mutlaka veririz.

¹¹⁶ Ben göklere ve yere sığmam, fakat mü’min kulumun kalbine sığarım.

وَإِذَا تُلِّيَ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَّى مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَن فِي
أُذُنَيْهِ وَقْرًا¹¹⁷

Âşıklar her nefes alub virdikce ikî bayram iderler. Zîrâ alub verildiğinde “Hu” dinilir. “Hu” zamir olub mercîi Cenâb-ı Hakkadır. Şeyh Efendimiz Kad-desellahu sirrahul azîz: “Belki se îd künenend”, yani üç bayram iderler. Birde ikisi arasında olmak üzeredir. Zâten Cenâb-ı Hakkdan büyük bir şey olmadığından en büyük îddir. (bayramdır) (72) Bizim Tarikat-ı Nakşibendiyyenin erkânından biride “Hûşderdem”¹¹⁸ dir.

Cenâb-ı Hakk, Kelîmullah, Sâhib-i Kitâb olan Hazreti Mûsâ Aleyhisselâmı Hızır Aleyhisselâma gönderdiği üç mertebe beyân ider. Birisinde Hızır Aleyhisselâm (Kehf-79) فَارَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا buyurarak ayıbı kendî nefesine isnâd itdiği bu şeriat mertebesidir. Mü'min Cenâb-ı Hakkın emrini tutub nehyinden ictinâb ile Hayri Hakkdan şerri nefsinden bilir. İkincisine (Kehf-81) فَارَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا buyurarak tarîkat mertebesine işâretle Hakk ile berâber olunduğu, üçüncüde (Kehf-82) فَارَادَ فَارَادَ ilâ. Buyurarak hakikat mertebesine işâretle irâdesi irâdetullah olduğunu bildirmişdir. Birde Hızır Aleyhisselâma sevkindeki işâret ilmi ledünnün olduğunu mü'minlere bildirmektir. Ve bû üç mertebeyi Mûsâ Aleyhisselâma bildirmişdir.

Nahivde¹¹⁹ alâmet-i ref¹²⁰ dördür ki vücûdu insâniye de tatbîkî (73) Azme, و، ا، ن، mürîdin mürşidine zımmîliğini küllî meşguliyet ve râbîta ve muhabbetle fenâ bulması “ا” ferd içün ferd olmak nasıl ki Aleyhisselâtü

35

Vesselâm Efendimiz buyurmuşlar كُنْ فَرْدًا الْفَرْدَا gönül masivâullahdan boşalarak huzûru hazretle kâim ve dâim olursa bu manâ ve ferdiyet hâsıl olur. “و” alâmet-i vüdde muhabbetdir. “ن” enâniyetdir. Enâniyetini

¹¹⁷ Lokman/7: Böyle birine âyetlerimiz okunduğunda sanki kulaklarında ağırlık varmış da onu işitemiyormuş gibi büyüklük taslayarak sırt çevirir.

¹¹⁸ Salikin, her nefesini şuur halinde ve uyanık olarak alması.

¹¹⁹ Dilbilgisinde.

¹²⁰ Arapçada kelimelerin sonu cümledeki yerlerine veya başlarına gelen bir edata göre değişikliğe uğrar. Buda Ref (ötüre), nasb(üstün), cer(esre) ve cezm olarak 4 şekildedir.

kazanmak bu da iki dürlüdür. Evvelî hakda vücûdu zannînin fenâsîyle zuhûr eden vücûdu hakkânî ki ehli mansûrun “Enel hak” demek dâvâsına düşer. Bu inâbe Cenâb-ı Hakk “ahsentü” der lâkin hoşlanmaz. Çünkü şerîa de değildir. Enâniyyet ki o zâtın enfâsı “hû” olur. Yâni bâdel fenâ bakâ mertebesine ulaşarak “hû” ve bu “hû ye” Cenab-ı Hakk “ahsentü, ahsentü ve teeddebtü” buyurur. Kemâl bundadır. Hadîsi şerîfde ¹²¹ تَعَشَّفُوا وَلَوْ بِهَرَّةٍ

(74)

■ Bağırان ve ağlayan çocuğa:

فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ
(Bakara/37)

Ayeti celîlesiyle muavezeteyn(felaki-nâs) okunub üfürmelidir.

Yatdığı vakit:

اللَّهُمَّ يَا رَبِّ بِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَنَمُوتُ وَإِلَيْكَ
الْمَصِيرُ

Uyandıkda:

اللَّهُمَّ يَا رَبِّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَمُوتُ وَنَحْيَا وَإِلَيْكَ النُّشُورُ

Hazreti Alî Kerremallahu vechehû Hazretleri buyurmuşdur ki: Üç sünnet kimde bulunursa o kimse ricâlullah adâdine dâhil olur. 1) Ketmân’er-râzdir. ¹²² 2) Sünnet-i Peygamberî ki Müdârâ’nnâs¹²³ 3) Diğerî, Sünnet-i Evliyâ ki ezâ-i halka tahammüldür.

İmâm-ı Tirmîzî Hazretleri buyurmuşdur: Cenâb-ı Hakk, mahlûkât ve hayvânât ve insanlar içinde mü’minleri, mü’minler içinde zâtına ehil olan ricâlullahı medh buyurmuşdur ki: (75)

¹²¹ Seviniz (âşikolunuz), bir kedide olsa.

¹²² Sır saklamak.

¹²³ Dost gibi görünme. Yüze gülme. Başkalarının fikirlerine uyarcasına hareket etmek. Sulh ve salâh üzere bulunmak. Olduğu gibi kabul etmek, öyle görünmek (Meşru bir surette ve iyi bir netice için yapılan müdârâ memduhtur. Fena bir netice için ise, kötüdür; İslâmlığa yakışmaz, İslâm onu men'eder). Dîni ve dünyâyı zarardan kurtarmak için, dünyâ menfaatinden vermek veya belâyı dünyâ menfaati ile savmak. Yüze gülme, yüze gülücülük.

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رَجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ¹²⁴

Ricâl şeriatde bâliğ olan kimseye tâbîr idilir. Hakikatde ricâl zât-ı ilâhîye ehil olanlar buyurulmuşdur.

Söz altun sükût incû,
Hemân derc eyle, derc eyle.
Terâziye koyub satma,
Yerî geldikce harc eyle.

Herçi havâ hed kû beyâ
Ve herçi havâ hed kû bekû
Kebir nâz sâhib deryâyı
Der in dergâh nîset.

■ Her beliyenin defî içün üç veyâ beş defâ okunacak:

يَاوُدُودُ يَاوُدُودُ يَاذَا الْعَرْشِ الْمَجِيدُ يَاْمُبْدِئُ يَاْمُعِيدُ يَاْفَعَالاً لِّمَا يُرِيدُ
أَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ الَّتِي قَدَّرْتَ بِهَا عَلَى خَلْقِكَ وَأَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي
وَسَّعْتَ كُلَّ شَيْءٍ لِإِلَهِ إِلَّا أَنْتَ. يَاْمُغِيثُ اغْنِنَا يَاْمُغِيثُ اغْنِنَا يَاْمُغِيثُ
اغْنِنَا. نَمْلَةٌ جَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ جَرَادٍ. تُو سُلَيْمَانِي كُنْ زَمَانِ أَيْ عَالِي

(76) Süleymân-ı zemân olan ey büyük sevgiliye sen kabûl et.

Dâ dîm terâ nişân vasl: Ger mâneri seyidîm şâyed tû bersî

الْمُؤْمِنُ فِي الْمَسْجِدِ كَالسَّمَكِ فِي الْمَاءِ، الْمُنَافِقُ فِي الْمَسْجِدِ كَالطَّيْرِ فِي
الْقَفْسِ¹²⁵

37

الدُّنْيَا حَانُوتُ الشَّيْطَانِ.¹²⁶

¹²⁴ Ahzâb Sûresi (23): Müminlerden bir kısmı Allâh'a verdikleri sözü yerine getirdiler.

¹²⁵ Mü'min mescidde sudaki balık gibidir. Münâfık mescidde kafesteki kuş gibidir.

¹²⁶ Dünyâ şeytanın dükkânıdır (meyhanesidir).

Çün belâ sırrı belâya oldu sed
Kim belâ dirse belâ görmez ebed.
Hakkıyâ Hakkdan durur halka meded
Kô sivâyı hazreti Mevlâyı gör.

“Belâ” bezm-i elestüde ki “belâ”dır. ”Bela” ise mâlûm musîbet ve beladır. Evâmîr-i ilâhiyenin en son mertebesi bû “ belâ “ yı dâimdir. Tâzim bi emrillâh şefkat lihalkillâh.

وَجُودُكَ ذَنْبٌ لَا يُقَاسُ بِهِ ذَنْبٌ آخَرَ¹²⁷
(77) وَإِذَا تَتَلَّى عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلَّى مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي
أُذُنَيْهِ وَقْرًا فَبَسَّ بِرُءُوسِهِمْ¹²⁸ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ¹²⁹

Ebû Alî Zülbârî Hazretlerinin evine birkaç fakir müsâfir giderler. İçlerinden bir dânesi ileli bâtınaya dûcâr olur. İshâl ve sâire keyfsizliğinin hizmetini görmek husûsunda arkadaşları temerrüd iderler. Ve görmezler. Müşârûn ileyh hazretleri kendisi bizzât keyifsizin hizmetini görür. Keyifsiz bilâhare vefât etmekle götürüp kabre vad’ eder. Ve yüzünü açtığında müteveffâ mûmâ ileyh¹²⁹ tebessüm ider. Ve dir ki: Sen Allâh için bana hizmet itdin bende yârin sana bir iş görürüm. Ve “Ehlullâh ölmez” diye tekellüm buyurur. Ve halk ölmüş zan iderler. Ehlüllah ölmez. Belki bir dârdan bir dâre nakl olunurlar. El istikâmetü fevkal kerâme (Bir istikâmet çok kerâmetden üstündür). El istikâmetü hayrun min elfi kerâmeti (Bir istikâmet bin kerâmetden hayırlıdır).

الْمُؤْمِنُ حَيٌّ فِي الدَّارَيْنِ¹³⁰

(78) Kerâmet-i kevnîyenin müştereki çokdur. Kerâmet-i ilmiyenin azdır. Ânın için kerâmet-i ilmiyye çok büyükdür. İstikâmet olmazsa o da olmaz. Bir pâdişâh ulemâyı, biri de meşâyıhı sever ve ânın tarfdârı olub bu iki tâife sınıfında mûnâkaşada bulunurlarmış. Vezîr bir huccet arz iderek âdemi mahsusla yüz altun ulemâyâ gönderirler. Ve tenbîh iderler ki pâdişâh selâm

¹²⁷ Senin vücûdun öyle büyük günah ki başka günahla mukayese edilemez.

¹²⁸ Lokmân/7Böyle birine âyetlerimiz okunduğunda sanki kulaklarında ağırlık varmış da onu işitemiyormuş gibi büyüklük taslayarak sırt çevirir. Ona acıklı bir azabı müjdele!

¹²⁹ İsmi daha önce geçen.

¹³⁰ Mü’min iki âlemde de diridir.

itdî. İçinizde büyük âlim kimse bû parayı ona vireceğim. Bir âlime tesâdüfle keyfiyeti söyler ve kendisinden büyük olmadığını ve verilmesini söyler. Diğer ulemâlarda bu yolda söylerler. Avdetle keyfiyeti arz eder. Ve meşâyıha götürdüğünde hiç birisinde büyük olmadığı bulamadığını anlar. Tekrar bir cemıyyet arz ider. Bir cellad gönderirler. Ol vakit büyük olan ulemâ küçük olur. Büyük bulunmaz. Ve meşâyıha giderler küçük bulunmaz. Hepsinin büyüklerini cellada teslim iderler. (79) Keyfiyet anlaşılır. Avdet iderler. Vezîrin sözü hak ve tezâhür idmekle pâdişah mülzem olur¹³¹. Ve meşâyılın büyüklüğünü anlarlar. أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا¹³²

Cenâb-ı Hakk buyuruyor: “Kur’ânı tedebbür ve tefekkür itmezler mi? Kalbleri üzerine kilid mi kurulmuş” Münâfık ve müşrikînin kilidlenir.

Bişri Hafî Hazretleri Bağdad’da yalın ayak gezdiğinden hayvânât hatta kelblere kadar. Yollar üzerinde fenâlık yapmazlarmış. Tâ ki o zâtın ayaklarına dokuşmasın. Harice çıkar imişler. Bu zât hemşiresi hânesine gelerek dâm üzerinde badel mağrib sabaha kadar ayak üzerinde huzûrda dururmuş. Bir gün hemşiresi esbâbını sormuş. Nasıl itmeyem ki burada Yahûdî ve Mecûsî içerisinde “Bişr” isminde çok kimseler vardır. Cenâb-ı Hakk onların kalblerine mühür urmuş. Bana da lütuf ve ihsân itmiş. (80) Bu büyük ihsânına karşı mesrûr ve şükür mukâbili böyle ediyorum diye buyururmuş. Kavmi yâni sâdâtı sofîye âdâba riâyetle sâdât olmuşlardır.

Alehusus dört âdâbı çok tavsiye iderler. Edeb-i Mevlâ ki evâmîr-i ilâhiyyesine imtisâl ve nevâhîden ictinâb, marifetullah¹³³ istihsâli, kazâ ve hükmüllâha rızâdır. İkincisi edebi Rasûlullahdır ki, sünenâtı nebeviyyesini ihyâ ahlâk-ı Muhammedle tahalluk ve muhabbetini her şey üzerine tercih yânî

39

îsâr-ı muhabbet. Üçüncü, Mürşid-i âlişâna hürmet, hizmet, muhabbet. Dördüncü, âdâb-ı ihvân ve Müslimîndir ki: Onlara nasîhat ve kendi nefesine iste-diğînî onlara da istemek ve sevmekdir.

Gönlümüz memleketindir girmekle hoş tut.
Melikül mülk sen ol mülk sanâdır.

¹³¹ Susturulur.

¹³² Muhammed/24 Kur’an’ı okuyup düşünmezler mi? Yoksa kalpler üzerinde kilitleri mi var?

¹³³ İlâhî hakîkatlere vâkıf olmak. Her işte Allâh rızâsına en uygun hareket tarzını bilip amel etmek.

Tevfik refik olmayıcak fâide virmez,
Her kim burada akla uyarsa zarar ider.

Tevfik refik olmayıcak fâide virmez,
Bir şem'î ki hak yandıra bir vechile sönmez.

م م
م

(81) لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حَامِنِي وَمَنْ دَخَلَ حَامِنِي آمِنٌ مِنْ عَذَابِي الزَّاهِدُ مَنْ
رَبِحَ بَدَنَهُ وَ قَلْبَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. ¹³⁴

Hadisi sahîha-i aşeriyedendir.

■ Hastalık için bir cânın cânına tavsiyesi:

حَيِّ صَمَدٌ بَاقِي وَلَهُ كُفٌّ وَافِي دَخَلْنَا فِي كُفِّ اللَّهِ وَاسْتَجَرْنَا سَبْقَةَ
رَسُولِ اللَّهِ . عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا
وَأَشَدُّ تَنكِيلًا"

“Derûni âşına ol taşradan bîgâne sansunlar,
Aceb zîbâ reveşdir âkil ol bîgâne sansunlar. ¹³⁵”

40

“Merdân-ı Hüdâ, Hüdâ nebâşed,
Velâkin ez Hüdâ cüdâ nebâşed. ”¹³⁶

“Ehli dünyâ dünyâda, ehli ukbâ ukbâda,
Her birî bir sevdâda bana Allâhım gerek”

¹³⁴ “lâ ilâhe illallah” deyen korunur. Kimde ona (Allâh’a) sığınırsa onun azabından korunur./Kim dünyada ve ahirette kazançlı olmak istiyorsa, kalbî ve bedenî zühd ve takvâsını artırsın.

¹³⁵ Kalb gözü ile görenlerden ol dışarıdan câhil sansunlar/Bu güzel bir yoldur âkıllı ol delfi sansunlar.

¹³⁶ Allâh erleri, Allâh değildir, lâkin Allâh’tan da ayrı değildir.

(82) Hadîsi şerîf:

اَللّٰهُمَّ لَا تَكِلْنِيْ اِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ وَلَا اَقْلَ مِنْ ذٰلِكَ وَ اَجْعَلْنِيْ
مِنَ الَّذِيْنَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ. ¹³⁷

Aleyhissalâtü Vesselâm Efendimiz Hazretlerinin emru humâyunlarıyla ashâb ve muhâcirîn ikişer ikişer kardaş oluyorlardı. Ve bu sırrı muâhat (gönül kardeşliği) bu ümmetden kesilmez. Bu sırrı muâhatde hubbi fillah sırrı zuhur ed-

er. Hubbi fillah zuhurunda âlemi zâte ulaşılır. Âlemi zâte duhulden sonra âlemi itlâka duhûl müyesser olur. Âlemi itlâkdan¹³⁸ sonra kişi ehli temkîn (huzur ve sükûna mazhar olmuş kimse) olur. Sır tasfiye bulursa tecellîi sıfata Mazhar düşer. Ve tecellîi sıfattan sonra tecellîi zât zuhur ider. Tecellîi zâtın o şemsi hakîkatın mahalli işrâkı âlemi ahfâdır (sırlar âlemi). ”Yâsin” i şerif sûresindekî “veşşemsü...” âyeti celîlesi bu sırra işâretidir. Bu da takdiri azîzi ilâhîdir. Ve o zâtı azîz (83) buna müsteid¹³⁹ ve kâbil ve kim bu sırra tâlib, sâdık ve yolunda bulunanları alîmdir.

Tıfliken gel intisâb et hankâi¹⁴⁰ aşka sen
İhtiyar oldukda elbet ihtiyâr elden gider.

Hadis-i şerîf:

كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ وَ عِدْ نَفْسَكَ مِنْ أَصْحَابِ
الْقُبُورِ. ¹⁴¹ يَا غُلَامُ ! احْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ. ¹⁴² مَنْ عَمِلَ بِمَا عَلَّمَ عِلْمَهُ
اللَّهُ مَا لَمْ يَعْلَمْ. ¹⁴³

41

خُذْ مِمَّا الرِّجَالُ لِسَبَبِ الْوَصَالِ إِلَى الْمَوْلَى الْمَوَالِي¹⁴⁴

¹³⁷ Allâh'ım göz açıp kapayıncaya kadar (bile) beni nefsime bırakma. Beni korku ve üzüntü içinde olanlardan eyleme.

¹³⁸ Âzâd olunmuşların âlemi, Rızâsını kazanmışların âlemi

¹³⁹ Yetenekli.

¹⁴⁰ Tekkeye, dergâha (insân-ı kâmile)

¹⁴¹ Dünyada garîb bir yolcu gibi ol. Ve kendini kabir ehlinde say.

¹⁴² Hz. İbn-i Abbas (r.a)den Ey oğul! Allâh-u Teâlâ'yı muhafaza et ki, Allâh da seni muhafaza etsin.

¹⁴³ Kim bildiği ile amel ederse bilmediğini Allâh ona öğretir.

¹⁴⁴ Allâh erlerine hizmet et ki Mevlâsına kavuşan sadıklardan ol.

Süfyan-ı Sevrî Hazretleri rivâyet buyurarak, İmâm-ı Cafer Hazretleri buyurmuşlar: Nîmetin devâmını isterseniz şükür eyleyin.

¹⁴⁵ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ âyeti kerîmesi bu asıl nîmet-i İslâmiyyedir. Rızık ve nîmetden darlık hâsıl olursa istiğfâr eylemeli.

■ (84) Meşakkat ve sıkıntı zamanında **لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ** dimelidir. Buyurmuşdur. Peygamber (s.a.v) Efendimiz Hazretleri sıhhat-i beden ve ferâ-ğî kalbi emir buyurarak bu ikisinin büyük nîmet olduğunu emir ve irâde buyurmuşdur. Cenâb-ı Hakka ubûdiyyet etmek için bedenın sıhhati lâzımdır ki ubudiyet olunsun. Kalbin mâsivâdan fâriğ¹⁴⁶ olarak muhabbetullah, esrâr-ı hikmet ve huzûr ile dolması lâzımdır. Bu iki nîmetden mü'minler bî haber ve bilmezler. Sıhhat-i beden ve ferâğî kalb nîmetlerinin kadrini çok bilmek lâ-zımdır.

Ebul Hasen Harkânî Hazretleri buyurmuşdur: Refîk ol kimsedir ki sen Allâh'ı zikir itdiğin zemân o da seninle Allâh'ı zikir ider. Yoksa senin zikir itdiğin zaman ânın mâsivâyı söylemesi değildir. Hazreti Ali Kerremallâhu vechehu ve Radiyellâhu Anhu Hazretleri (85) kendisini medh buyurdıkları zaman bu duâyı tilâvet buyururlarmış:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ وَلَا تَأْخُذْ بِمَا يَقُولُونَ وَاجْعَلْنِي خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ¹⁴⁷

Peygamber (s.a.v) Efendimizden evliyâullahın nasıl tanınacağını suâl etmişler. Sallalâhu Aleyhi ve Sellem Hazretleri:

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَى مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ¹⁴⁸

¹⁴⁵ İbrâhîm/7: 'Eğer şükrederseniz size (nimetimi) daha çok vereceğim.

¹⁴⁶ Boş (masivadan boş olan kalb).

¹⁴⁷ Yâ Rabbî Sen beni bağışla, onların benim hakkımda konuştuklarından beni hesâba çekme.

¹⁴⁸ Hac/35: Onlar öyle kimselerdir ki, Allâh anıldığında kalpleri titrer, başlarına gelen musibetlere sabrederler, namazlarını özenle kırlar ve kendilerine verdiğimiz rızıklardan Allâh yolunda harcarlar.

buyurmuşdur. Tarikatı Nakşibendiyyenin hulâsası bu üç şey olub her kim bu üç şey ile âmil olursa tekemmül ider. Zâhirde sünneti şerîfe ile âmil olmak. Bâtında ahlakullah ile taalluk itmek. Ve huzûra devâmdır. İnsana mânî olan iki şey: Birincisi nefis. İkincisi dost görünen erbâb-ı nefisdir.

حَم deki “ح” muhabbete ve “م” minnete işâret olduğu. Cenâbı kullarına minneti.

Din (îman) beş kal’a içerisinde mahfuz olup, birinci divar demirden, ikinci divar bakırdan, üçüncü divar tuncdan, (86) dördüncü gümüşden, beşinci altundan. Bu sûretle teşbîh olunuyor ki; endub, müstehab, sünnet, vâcib, farz ki düşman birinci bendi yâni mendûbu terk edilmiş görürse müs-tehâbı ânı da terk edilmiş görse sünneti, bu sûretle farza yol bularak hafezan-Allâh ânı da terk itdîrir. Mü’min mendûbu bile terk itmeyub bu vechile din kal’asını muhafaza etmek lâzımdır.

Hazreti Ali Kerremallau Vechehû ve Radiyellâhu Anh Hazretleri, Hazreti Ebû Bekrinissıddîk efendimiz hazretlerinin ne vechile kendilerini sebkât itmiş olduğunu sormuş. Ebû Bekrinissıddîk Efendimizde beş şeyle kendi-lerini sebkât ittiğini buyurmuşlar ki: 1- Bakdım ki insanların bazısı dünyâyı, nefsi ve ukbâyı tâlibdir, ben Mevlâyı tâlib oldum. 2-Dünyâ umûriyle âhiret umuru bir arada cem olsa âhiret umûrunu takdîm itdim. 3-Sûsâdığında kanakana su içmediğini, 4-Acukubda doyuncaya kadar yemek yememiş olduğunu, 5-Sohbeti (87) Rasûlullâhdan ayrılmadım ve ânınla muhabbetimi güzel itdim. Bû beş şey sebebiyle sebkât itdim. Buyurmuşlardır.

وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ¹⁴⁹ âyeti celîlesinde Cenâb-ı Hakkın şekûr kulları azdır. Şeyh Efendimiz Hazretleri de Cenâb-ı Hakka ubûdiyet etmek

içün sıhhat âfiyet temennî iderek şâkir olmaklığı arzû buyurarak, “emsâli az olanın kıymeti çokdur” buyururlardı.

İki zâkir var ki birisi evvel Cenâb-ı Hakkı zikir ider. Cenâb-ı Hakk da teveccüh buyurur ânı zikr ider, bu mübtedîler. İkinci olan Cenâb-ı Hakk

43

muvâcehe¹⁵⁰ buyurur zikr ider. Abid de nur-ı muvâcehe ile ânı zikrider. (Bunlar) Müntehî olanlardır. Müntehîde mü’mininden olur.

¹⁴⁹ Sebe' /13 Kullarım arasında hakkıyla şükredenler pek azdır.

¹⁵⁰ Yüz yüze, karşı karşıya.

Abdul Hâlık Gucdüvânî Hazretleri bir gün sohbet buyurlarken hırka-lı ve postallı bir genç gelir oturur. Ve dinler. Bilâhere kalkub dir ki: O nedir? Hazreti Peygamber (s.a.v):

اَتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ¹⁵¹ Abdul Hâlık (88) Gucdüvânî Hazretleri buyurmuşlar ki: Belindeki zünnârı çöz dımekdir. O Âdem bir şey olmadığını söylese de kalkub çözerler. Müşârunileyh Hazretleri Cemâate hitaben: Bu âdem belindeki zünnârı çözdü. Ahdi cedîd oldu. Bizde enâniyet zünnârını çözelim dımeikle cemâat feryâdü fıgan ve giryâne başlayarak bir heyecâna ge-lirler ve biat iderler. Genç ise tevbe ve istiğfâr iderek Din-i İslâmı kabûl idüb onlara dâhil olur. Vahdet topu ortaya meydâne atılmışdır. Meydâne gelen yokdur.

Hazreti Mûsâ Aleyhisselâm bir gün Cenâb-ı Hakka arz ider ki: Yâ Rabbî! Bu mahlûku, halk eden sensin. Bir kısmını Cehennemde bırakub yakıyorsun, bir kısmını Cennette nîmetlere gark ediyorsun bu nasıl olur dımeikle; Cenab-ı Hakk buyurur: Yâ Mûsâ! Git zeriyyât yap gel. Hazret gidüb buğday zer'ı ider. (89) Vakti hasatda devşirir. Ve buğdayı harmanda çıkarub saman vesâire buğdaydan tefrîk ve buğdayı der anbar idüb gider. Tekrar Cenâb-ı Hakka arz ider. Böyle yapmağı nereden ve kimden talim ittiğini suâl buyuruldukda. “Yâ Rabbî sen bildirdin ve talim buyurdun diye arz ider. ” Ve buyurur ki: Buğday nasıl samandan çıkar tefrik olunursa bana tâlib olanlarla ve benim emrimi tutanlarla tutmayanları böyle ayırırım.

Nefis ve şeytan düşmanlarıyla insanlar iki sûretle çarpışrlar. Bir kısmı düşman olduklarından onları kovalamak üzere onlarla meşgûl olurlar. Halbûki bu sûretle başa çıkamazlar. Cenâb-ı Hakk bunları düşman halk etmiş diye çarpışrlar. İkinci kısım Allâh Zülcelâl Hazretlerinin dost, onların düşman olduğunu bilir. Allâh ile olurlar. Cenâb-ı Hakk muhafaza buyurur. (90) Büyüklerimiz öyle buyurmuşlar: Hareketde bereket ve niyyetde niyâz olur. Bu hareket Mürşid-i Kâmile irişmekdir. Andan sonra sebât iderse, nâbit olur. Bu zâhirî olduğuna göre gönül Mevlâsıyle meşgul olur.

44

Huzûr, muhabbet ve esrâr ile tolmaq için ilerlemek lâzımdır ki bereket hâsıl olsun. Muhakkıkîni¹⁵² izâm hazarâtı buyuruyolar ki: Takvâ üç

¹⁵¹ Âlimlerin ferâsetinden sakınınız. Zira onlar Allâh'ın nûruyla bakarlar.

¹⁵² Hakikatlara hakkiyle vâkîf İslam âlimleri, velîler.

mertebedir. Maâsî ve mahârimden kurtulursa bu şerîatde avâm mertebesidir. Ahlâk-ı zemîme ve gafletten kurtulursa tarîkatde havâs mertebesidir. Mâsivâullahdan kurtulub Allâh ile dâim olursa hakîkatde ehâs mertebesidir. Bâzende ikidir buyurmuşlar. Birincisi, nefisle Allâh'ı vikâye¹⁵³ etmek. İkincisi, Allâh ile nefsi vikâye etmektir ki nevâkısı¹⁵⁴ nefsinden bilirse Allâh'ı vikâye etmiş olur. Lütuf, ihsân ve kemâlât her ne olursa Cenâb-ı Hakktan bilirse nefsi vikâye etmiş olur. Buyuruyorlar. Zâten hakîkatde böyledir.

(91) İnsanlar bâtınlarında dört niyyet üzere bulunurlar: 1) Zâhiren ve bâtinen niyetleri dünyâ olanlar ki kâfirlerdir. 2) Zâhiren niyetleri dünyâ ve bâtinen âhiret olanlar mü'minlerdir. 3) Bâtında niyetleri dünyâ olub zâhirde müslümanlık gösterirler ki münâfıklardır. 4) Hem zâhiren hem bâtinen niyetleri Mevlâ olanlar ki Ehlullah ve Ehli muhabbet olanlardır.

"إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ" "مَنْ أَرَادَ مُعِينًا فَاللَّهُ يَكْفِيهِ. أَنَا لَمْ أَطْلُبْ فَاطْلُبْنِي تَجِدْنِي"¹⁵⁵

Süheyli Tüsterî Hazreteleri buyurmuşlar ki: Üç kimse mevte tâbîdir. Biri mevtden sonra başına geleceğini bilmez mevti ister. İkinci, kaderi ilâhiden firâr edenler. Üçüncü, Likâullah müştâk bulunanlardır ki evvelki ikisi mezmûm¹⁵⁶ üçüncüsü hoşdur.

Nüşhai zâtındadır ilmi ezeli,
Ders okumakla kusûr eyleme Ey Tâlib-i Hakk.

(92) Hazreti Alî Radiyellahu Anhu ve Kerremellâhu Veche buyurmuşlar ki: Bir âdem haram bir şeye sehven nazar eylese kırk saat duası müstecâb olmaz. Âmâl ve tââtında da fâide olmaz ve lezzet bulmaz. Haram bir şeyi yapmağa kalben meyl etse kırk gün duası müstecâb olmaz. Âmâl ve tâatde lezzet bulmaz. Buyurmuşlardır. Âmân Yâ Rabbî! Sana sığınırız, sana ilticâ ederiz.

İnsanı dünyâyâ delâlet eden gâşye eder. Aldadır. Ukbâyâ delâlet eden muâteb¹⁵⁷ etmiş olur. Mevlâyı Müteâl Hazretlerine delâlet eden nasihat etmiş olur. Ve insana işte nâsîh odur.

45

Bakmayanlar çeşm-i ibretle mezârım tâşına

¹⁵³ Korumak.

¹⁵⁴ Noksanlık, eksiklik.

¹⁵⁵ Ameller niyetlere göredir. Kim Allâhtan yardım dilerse Allâh ona yeter. Beni taleb eden beni bulur.

¹⁵⁶ Kötülenmiş.

¹⁵⁷ Azarlanmış.

Hâlimi fehmeylemez tâ ki gelmeyince bâşına

Mevt insana kâfî büyük vâizdir. Hazreti İbrâhim Aleyhisselâmın havfı ilâhîden içerisinden kırılıp geldiği ve Halîli Mevlâ olması Cenâb-ı Hakdan son derece havfından bulunduğu ve netîce bu havfın mahbûbiyete tebeddül itdiği ...? (93) Mürşîdi çok sevmek unutmamak lâzımdır. **الْقُرْآنُ غَالِبٌ لِّمَغْلُوبٍ**

Murâdı sünbülün ey Yâr
Sohbetinle rü'yetindir her bâr

Yanub yokluk dile
Varsa salâ sünbül lisânından

158 **وَ عَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ**

Hudâ zâhirdir bâtın olana
Hudâ batındır zâhir olana

159 **الصَّلَاةُ اتِّصَالُ التَّائِمِ إِلَى اللَّهِ الْمَلِكِ الْعَزِيزِ الْعَلَّامِ**

160 **الصَّلَاةُ صَلَهِ بَيْنَ الْعَبْدِ وَالرَّبِّ**

Eşya Cenâb-ı Hakkın birer ismine mazhar düşmüş. İnsan cemi-i eşyâyı câmî olduğu, vücudda Cehennem sol taraf, Cennet sağ taraf olub bu ikisinin arasından hakka giden yol olub bu yol ile hakka gidildiği... Yokluk... Fefhem!

Hazreti Peygamber Sallahu Aleyhi Ve Sellem Efendimiz Cebrâil Aleyhisselâma hıtâben: Ben Rahmeten lil-âlemîn olarak geldim. Bundan sen ne

46

istifâde etdin? Buyurmuş: -Bidâyetde Yâ Resûlullah ben şimdiye kadar havf-ı ilâhîden emin değildim. Şimdi emîn oldum diye arz etmiştir. (94)

¹⁵⁸ Mâide/23 Eğer müminler iseniz ancak Allâh'a güvenin.

¹⁵⁹ Namaz Melikül Azîzil Allam olan Allâh'a tam bir vuslattır.

¹⁶⁰ Namaz Allâh ile kul arasında sıladır (Sıla-i Rahimdir).

أَلَا أَيُّهَا ذَا السَّافِي¹⁶¹
أَدْرُ كَأْسًا وَ نَاوِلْهَا
كِهْ عَشْقَ أَسِيَّانِ نَمُودَه
وَلِي أَفْتَادَ مُشْكِلْهَا

Aşk-ı muhabbet, muhabbet ister.

Cenâb-ı Peygamber Sallahu Aleyhi Ve Sellem Hazretleri bu üç şeyden istiâze¹⁶² buyurmuşlardır: 1) خَائِنَهٗٓ اَعْيُنَدَنْ (Hâin gözden, bakışdan), 2) نِفَاقِ قَلْبِيدَنْ (münafıklıktan), 3) رِيَاءِ عَمَلِيدَنْ (gösterişden) Neûzü billâhi Teâlâ...

Elif lâme uğrarsa olur bî iştibâh eğri,

Mukârin-i hikmetde ihdâ eyler eğer eğri eğer doğru.

اَزْ گِلِسْتَانِ سَعْدِي: نَجَهْ گَارْ اَدَنْ زِ گُلْ طِيغِي.
اَزْ گِلِسْتَانِ مَنْ بِيْرُونِي
گُلْ هَمِيْشْ نِيْچْ رُوْزْ سَنْ بَاشَدْ
وَيْنِ گِلِسْتَانِ هَمِيْشَهٗ خُوْشْ بَاشَدْ.¹⁶³

Hazreti Alî Radiyallahu Anh ve bazı evliyâullah öyle buyurmuşlar ki: İnsan dört şeye dikkat idüb muhâfazasına ihtimam itmeli: **Birincisi** “Nutk” Bu lisân hakkın gayrını söylemeye. Zîrâ insan neyi zikriderse mezkûr-u zikri, zikrettiği olur. (95) **İkincisi**; “Sumt”: Allâh için lisânını muhafaza idüb sükût

turmalı. Tâ ki lisan mâlâyâniden kurtula. Veled-i kalb nutka mübâşeret ede. Kuran-ı Kerîmde Hazreti Meryemin sükûtu için emrolunan âyet-i kerimede

¹⁶¹ Ey saki! Öyle bir kadeh ver ki onu içtiğimde Allâh aşkıyla dolayım. Ve bütün müşkillерim hallolsun.

¹⁶² Allâh’a sığınmak.

¹⁶³ Sadi’nin gül bahçesine gelen arkadaşları oradaki çiçeklere hayran kalarak çiçekleri koparmaya başlarlar. Sâdî onlara seslenerek: O toplamaya çalıştığınız çiçekler biraz sonra solmaya başlarlar ve kuruyup güzelliğini kaybedereler. Gelin Sâdî’nin sözlerini dinleyin ki o sözler kuruyup giden çiçekler gibi değildir. Onlar sizin kurtuluşunuzdur.

nasıl ki Hazreti Meryem sükût edüb Hazreti İsbâ Aleyhisselâm konuşmağa başladı işte bu lisânın sükûtiyle kalb de nutka gelerek konuşmağa başlar. **3)** “Nazar” Bu göz ile eşyâya ibret nazariyle alel husus âyet-i ilâhiyyenin en büyüğü evliyâullaha nazar-ı ibret ve nazar-ı Hakkla bakmalı ğayrisine nazardan gözü muhâfaza itmeli. Yoksa lağv itmiş olur. **Dördüncüsü:** “Hareket” olub taabbüd¹⁶⁴ kasdiyle bir yerden bir yere hareket etmek. En büyüğü zâhirden bâtına, ahlâk-ı zemîmeden ahlâk-ı hamîdeye sefer etmektir. Filhadîsişşerîf:

الْمُهَاجِرُ مَنْ هَاجَرَ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى الرَّسُولِ¹⁶⁵

İnsanlar Cenâb-ı Hakka ubûdiyetlerinden üç niyet üzere bulunurlar. **(96)** **Birincisi,** Cehennemden halas olmak için. **İkincisi,** Cennet nîmetleri için. Üçüncüsü Allâh ile Allâh için ibâdet edenlerdir. Allâhümme ec’alnâ min ibâdikel mahzi bicâhi niyyetikel emîn. ¹⁶⁶Âmîn.

Cenâb-ı Hakk bir âyet-i kerîmesinde:

تَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ¹⁶⁷

Buyurmuş ki hakikatde kalb ve mânâ tarafına muâvenet idiniz. Nefse muâvenet itmeyiniz. Demektir. Abidde bu dört sıfat olmak gerekdir ki Cenâb-ı Hakkın buna karşı dört sıfatı zuhûr itsün. Bunlar: Acz, Zillet, Za’f ve iftikârdır. ¹⁶⁸Abdîn aczine karşı, Cenâb-ı Hakk kudretini, zilletine karşı izzetini, za’fına karşı kuvvetini, iftikârına karşı ğnâ-i ilâhîsini ihsân buyurur. Eslem ve eshel tarîk¹⁶⁹ ve şân-ı abid¹⁷⁰ de budur. Pâdişah saltanâtıyla zuhûr iderse tanımak kolaydır. Ve herkes de bilir. Ancak pâdişâhı tanımak ârifler işidir. Belki bu mânâ tahakkukunda ve bu ihsân-ı ilâhiye mazhar olan abid kesretde **(97)** ve halvetde her ân ve zemanda pâdişâhı tanır ve onu husnû sûretle muhâ-faza ider. Fefhem! Yâ kurrete aynî ve teemmel cidden.

Hülâsa ve netîce-i kemâl bu üç şeyde olub efendimizin dâimâ ve ekserî buyurduklarıdır. Zâhirde **şer’î şerîf ile âmil** olarak **ahlâkî hamide iktisâb**

48

idüb ve huzûru nisbeti muhâfaza etmektir. Bu üçde etemmi kemâlât olduğu bildirilmiştir. Sohbet-i celîl-i zîşâna müdâvemet çok lâzımdır.

¹⁶⁴ Kulluk, ibâdet.

¹⁶⁵ Muhâcir o kimsedir ki Allâh ve Rasûlune hicret eder.

¹⁶⁶ Yâ Rabbî! Bizi niyyeti sadece sen olan has kullarından eyle.

¹⁶⁷ Mâide/2 İyilik ve takvâ hususunda yardımlaşın, günah ve haksızlık yolunda yardımlaşmayın.

¹⁶⁸ Bunlar nefsin: acizliği, düşkünlüğü, zayıflığı ve fakirliği.

¹⁶⁹ Yolun en sağlamı, en kolayı.

¹⁷⁰ Kula yakışan.

Vücûdun zâhiri âlem-i sağırdır. Âlem-i zâhire nisbetce ma'nâ hakla olursa bâtın tarafı da âlem-i kebîrdir. Vücûdun zâhiri âlem-i eşbahdır¹⁷¹. Ve vücûd-u âdemîdendir. Bâtın âlem-i ervahdandır. Ve Nur-i Muhammedîdendir. Sallalâhu Aleyhi Ve Sellem. İnsan huzûr ve müşâhedeyi kemâlât-ı sûriye ve mânevîyeyi cânında kazanmak ve ferdâya ve âlem-i ahirete bırakmamak, ta'lik¹⁷² etmemek lâbüddür¹⁷³ ki kim bilir ne olur ne olmaz. Ey cân ve nur-i ayn! İşî bir an evvel tekmîle himmet ve gayret ît ve fırsatı ganîmet bil. Bu enfâsı (98) ve ömrü azîzi ve bu istîdât zâyî olmadan ve fırsat mürûr itmeden işinî gör ve gaflet itme. Zîrâ vakit seyfû kâtî'dır¹⁷⁴. Sen onu kat'ı it.

Mecnûn Leylâ'nın divârının tâşına toprağına yüzünü sürermiş. Niçün böyle idiyorsun didiklerinde: Evet bende bilirim taşda toprakda bir şey yoktur. Yalnız, burada Leylâ bulunmuş ve Leylâ'ya âid olduğundan ediyorum demiş. Ve yine sahrâda bir köpeğe tesâdüf itdiğinde gayet tâzîm ve hürmetle fevkal had ikrâm itmiş. Dimişler ki zâten sen mecnûnsun lâkin bû köpeğe ne haldir idiyorsun? Cevâbında bir gün bu köpeğin Leylâ'nın kapusu önünden geçtiğini gördüm, esbâbı budur. Azîzim! Kânûnu aşk ve muhabbet böyledir. Mahbûbunu ve mahbûbun mahbûbunu ona âid ne varsa sevmek gerekdir. Aşk ve muhabbetsiz iş görülmez. Ve yol gidilmez. Bir rivâyetde Hazreti Âdem Aleyhisselâmın toprağı Cennetden alındığı ve o topraklar da bu vücûdlarda dâhil olub (99) bû toprakdan ve Peygamber Efendimizin hadisi şerîfi mantûkunca ¹⁷⁵ أَنَا مِنَ اللَّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ مِنْ نُورِي buyurmuşlar ki bu nurdan halk ve icâd buyrulmuşdur. Bir âyet-i kerîmede Cenâb-ı Hakk:

فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ¹⁷⁶

buyurmuş ki buradaki mevt hakîkatte mevt-i irâdîdir. Cemâl ve likâyî ilâhîye müştâk olanlar mevte arzû iderler bu makbuldur.

Pâdişâhın birî gezinmek üzere çok mükemmel bir elbîse giyerek tensîb¹⁷⁷ itdiği bir ata râkiben ümerâ ve asâkiriyle giderken kimseye selâm

¹⁷¹ Eşbah: Arapça, karaltılar, cisimler, cesedler demektir. Soyut (mücerred) varlıklarla, somut (müşahhas) varlıklar arasındaki âleme; âlem-i eşbâh veya cihan-ı eşbah denir.

¹⁷² Geciktirmek, sonraya bırakmak.

¹⁷³ Lâzımdır, gereklidir.

¹⁷⁴ Keskin kılıç.

¹⁷⁵ Ben Allâh'tan, mü'minlerde benim nûrumdandır.

¹⁷⁶ Cum'a/6 Şayet sözünüze sadıksanız haydi ölümü temenni edin.

¹⁷⁷ Uygun gördüğü

virmez ve kimsenin selâmını almaz ve bir azâmet ve dehşetle gitdiği sırada fakîr elbisesinde birisî tesâdüfle “Eğil bir şey diyeyim” diyerek atın gemine yapışmış. Bırakmasını pâdişah ısrâr itmişse de kabûl itmediğini ve nihâyet eğildiğinde: Ben Melekül Mevtim. İşte rûhun kabzına geldim demekle **(100)** pâdişâh perîşân hâl ve son derece muazzeb ve bî mecâl olarak biraz ruhsat verilmesini söylemiş ise de kabûl idilmeyerek hemân rûhunu kabz idüb at üstünde yığılmış ve Azrâil Aleyhisselâm işini görmüş. Bir adama da giderek kabz-ı rûha geldiğini söylemekle: Aman tiz gel. Ben seni intizâr¹⁷⁸ idiyorum. Cemâl-i İlâhîye çokdan müştâk ve derdîyle pürhûnum¹⁷⁹ dimiş. Azrâil Aleyhisselâm “Senin bir işin varsa gör” dimiş. Müsâde etmişse de o zât “Başka işim yokdur. Rabbime gitmek isterim. Müsaade ider isen abdest alub iki rek’at namaz kılâyım secde de iken rûhumu kabz it” demiş. Ve secde de iken rûhunu kabz etmiş. O zât da toğruca Mevlâsına gitmiş olduğu buyurulmuştur. Mevt insandan uzak değildir. Dâimâ âgâh ve Cenâb-ı Hakk ile **(101)** hâzır bulunmak ve bir ân evvel işini görmek lâzımdır. Cenâb-ı Hakk muîn ve nasîrimiz olsun.

Cenâb-ı Hakka hüsnü zan gâyet büyük ve fâideli olduğu buyurularak, bir âdem şeytan tarafından “sen böyle böyle yap, şöyle yap” diye bir takım teşvîkât idilse o âdem o sözü Cenâb-ı Hakk tarafından bilüb hüsnü zan itse ve yapsa Cenâb-ı Hakk onun şeytânını melâikeye tebdîl ider. Ve o abdini muvaffak buyurur ve âlî ider. Bir de melek tarafından olsa da aksi hâl olsa da aksi hâl zan itse ve yapmasa Cenâb-ı Hakk onun meleğini şeytana tebdîl ider. Muvaffak itmez. Ve sûi zannı gibi zuhur ider. Ve mesûl olur. Abidde zillet ve iftikâr (tevâzû) gerekdir ki Cenâb-ı Hakkın gayreti zuhûr ider.

Cenâb-ı Peygamber Sallâhu Aleyhi ve Sellem Efendimiz Hazretleri buyurmuşlar ki: Bu ümmetden hayır zâil olmaz. İllâ zinânın vukû’î tevellüd eden çocuklar zâhir olur **(102)** Ve ol zemân halkı sekrân¹⁸⁰ halde bulunurlar. Sekrânın envâi vardır: Gaflet, hubb-u dünyâ...

Evliyâullahdan zâtın birisine: “Cenâb-ı Hakk Kur’an-ı Kerîmde “Mü’minler kardeşdir” Buyurmuş. Bu nasıl kardeşliktir ki cevâbında “Sen ve o kardeşsin o kardeşde sensin” buyurmuş. Yalınız sûretleriniz ayrıdır.

¹⁷⁸ Beklemek.

¹⁷⁹ Kandolu (içim kan ağlıyor).

¹⁸⁰ Sarhoş.

Bazı evliyâullahâ tahsîli ilimden suâl eylemişler. Dört şeyi tavsiye buyurmuşlar: **Birisi**, bâgure-i gurâb¹⁸¹ ki âlimin dâiresi havlinde bâğurub dolaşmak. **İkinci** hınzırın yemeğe olan hırsı gibi ilme harîs olmak. **Üçüncüsü**, temelluku küllî¹⁸² O kapûda, hâl-i temellükde bulunmak. **Dördüncüsü**, hayr-i cemîldir ki devenin eziyete ve mihnete tahammülü gibi kendisine hocasının meşşâk ve mihnetine tahammül ve usanmamak. Fîl hadîsiş şerîf:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَالْكَفْرِ¹⁸³ (103) Fakîr iki kısım olub birisi hakîk-da¹⁸⁴ kalbden fakîr olmak. Muhabbetullah, mâ'rifetullah, esrâr ve hakâyık-ı Rabbâniye ve ahlâk-ı hamîde bulunmamak ki bu pek mezmûmdur. Diğer bir fakîr de kalbin mâsivâdan fakîr olmasıdır. Ve ahlâk-ı hamîde ile ittisâf¹⁸⁵ edüb muhabbetullah, mâ'rifetullah, esrâr ve hakâyıkla mâlâmâl¹⁸⁶ olmasıdır. الْفَقْرُ فَخْرٌ Hadîs-i şerîfi bu manâyı nâtıktır. Kezâ Peygamber Efendimiz buyurmuşlar ki: Hiçbir şeyde iftihârım yokdur. Ancak; Süheyb, Selmân ve Bilâl gibi birkaç fukarâ cemâatiyle oturub Allâh muhabbetini ve sohbetini etmekde...

Cenâb-ı Hakk nazar-ı ilâhîsinde bir gün dünyâ, ir gün âhiretdir. Bir günlük dünyâ nakiddir¹⁸⁷. Bu yevm-i nakidde alınan fırsatı ganîmet bilüb bû ez zamanda vezâifi ubûdiyet¹⁸⁸ edecektir. İnsanın nihâyet-i ömrü yetmiş olsa bütün bir kısmı sabâvet¹⁸⁹, bir kısmı gençlik, bir kısmı uyku ile bir zemân nefsin (104) arzû ve şehvâtıyla, bir kısmı hüznün ve elemle, bir kısmı meşâğili dünyeviyye ile mürur ittiği¹⁹⁰ takdirde acabâ ne zemân Mevlâsının evâmîr-i zâhire ve bâtînesini ifâ idecektir. Ol gün ki yevm-i âhiretdir âlem-i bâtın ve âlem-i ebedîdir. Ve içerilerin tışarı olduğu zemândır. Ol gün:

¹⁸¹ Bağırın karga.

¹⁸² Çok tevâzû sahibi olmak.

¹⁸³ Yâ Rabbî! Fakirlikden ve küfürden sana sığınırım.

¹⁸⁴ Hakikatde.

¹⁸⁵ Vasıflanma.

¹⁸⁶ Çok dolu.

¹⁸⁷ Sermâyedir.

¹⁸⁸ Kulluk vazîfesi.

¹⁸⁹ Çocukluk.

¹⁹⁰ Geçtiği.

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ، وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ، وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ¹⁹¹

bu âyet-i celîleden bu gün hisseyâb olmak gerekdir.

يَا كَقَدَمِ بَرْنَفْسِ خُودِ
وَأَنْ دِيْغَرِ بَرْگُونِ دُوسْتِ¹⁹²

Rûhun bu vücûda gelmesinde âyine olub müşâhede-i cemâl ve visâlde son derece lezzet olduğu...

Şeytanın mâ (su) üzerinde bir arşı olub her zemân âvânını oraya cem idüb mahlûku her birisi bir sûretle iğfâl¹⁹³ idecekleri vazîfesini alırlar, dağılırlar. Ve bunların tasallûti en ziyâde mü'minleredir. Çünkü kendilerine bende ittikleriyle artık uğraşmazlar. Şeytan bu âvânını tekrar cem'ile ne yaptıklarını suâl ider. **(105)** Her birisi bir iş ittiğini söylese de birisi katl ittirdiğini söyler. Bundan memnun olursa da dahâ sorar. Birisi de bir kadın ile kocanın arasını bozduğunu ve ayırdığını söyleyince bundan çok memnun olur. “Ve işte benim istediğim ve benim arzum ve benim memnûniyetim bundadır” diye onun yaptığını begenir. Çünkü izdivaçda sohbet ve cemiyet olub bû cemiyetden Cenâb-ı Hakk memnûn olur. Talak¹⁹⁴ mebgûzi¹⁹⁵ ilâhidir. Bunda rızâyı ilâhî yokdur. Bu cemiyetden alınacak sır, cemi'de hakla cem'a, sırrı talakda ise abdin rabden firkatine işâret var. Evvelkisi mahbub, abdin Mevlâsıyla cem' olmasıdır. Ve rızâ-i ilâhî bundadır. İkincisi mağdubdur¹⁹⁶. Şeytan der ki: Mâdemki sen bu işi işledin abdi de Mevlâsından ayırırsın. Diye söyler. Allâhümme ahfazna ve eûzübike min şerriş şeytân. Sırrı cemiyetde hakka cema, sırrı talakda abdin rabden firkatına işâret vardır.

Ezkiyâye¹⁹⁷ işâretle emir buyrulduğu sohbeti mürşidi can **(106)** kulâğıyle ve yoklukla ve Hakk'dan dinlenilirse istifâde ve istifâza-i tâmm¹⁹⁸ hâsıl olur. Evliyâullahdan Mahmûdüssâminî Hazretleri buyurmuşlar ki:

52

“Allâh ile ol. Eğer Allâh ile olamazsan Allâh ile olanlar ile ol. Ve Hakka musâhib ol. Böyle de olamazsan Hakla musâhib olanlarla ol” Sohbet şart ve

¹⁹¹ Abese /34-36 İşte o gün kişi kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden ve çocuklarından kaçır.

¹⁹² Nefeslerini Huzurla almak için bir adım at ve dost ile ol

¹⁹³ Aldatma, kandırma

¹⁹⁴ Boşama.

¹⁹⁵ Allâh'ın sevmediği bir işdir.

¹⁹⁶ Gazaba uğratılmış.

¹⁹⁷ Çabuk ve güzel anlayışlı kimseler, keskin zekâlılar.

¹⁹⁸ Tam bir feyz alma, ilim irfan ve mânevî zenginlik kazanmak.

rükni âzamdır. Mukarrebîne¹⁹⁹ şerâb-ı tesnîm ve şerâb-ı tahur²⁰⁰ bizzât içirilir. Hâlis ve safdır. İki evvelkisi mahbûb, ikincisi maksûd. Burada, şarâb-ı tahûr ki muhabbet-i zâtıdır içilmezse orada da bu şarâb içilmez. Evliyâullah böyle buyurmuşlardır. enâb-ı Hakkdan uzak düşen âdem kavl ve fî'liyle hâl ve ameliyle ahlâkı ve ahvâliyle diğer kulları da Cenâb-ı Hakkdan ayırır. Allâh'a sığınırız.

Muhabbet ve kemâlâtdan bir ihsân olsa insan **(107)** Cenâb-ı Hakka şükür ede. Yokluk ve zilleti ihtiyâr ede. Bize yokluk gerekdir. Bu vücûdu insânî âlem-i kebîrin bir misâli olup âlem-i kebîrde ne varsa bu vücûdda olduğu. Şu hâlde cemî eşyâ Cenâb-ı Hakkı müsebbih olmakla (zikretmekle) insanda Cenâb-ı Hakka itaat ve ubûdiyyet eder. Bütün mevcûdâtla Cenâb-ı hakka itâat etmiş gibidir. Eğer isyân ederse bütün mevcûdât ile hâlîka isyân itmiş gibidir. Allâhümme ahfaznâ Yâ Rabbî! لَيْسَ الْوُصُولُ إِلَّا بِالْعَظْرِ ²⁰¹

Sofî niçün def'i havâtır idersin²⁰². Bu mertebe irfâna ulaşanlar içündür. Rızık ile olmak başka, Rezzâk ile olmak başkadır.

Hâce Abdullah El-Ahrâr Hazretleri bâzı ehîbbâyâ şû suretle vasiyet buyurmuşdur. Asıl ibâdet hudû, huşû, tazarrû, inkisâr ve huzûr ile olan ibâdetdir. Bunun husûli kalbde azemeti ilâhiyyenin müşâhedesine mütevakıftır. **(108)** Bunun husûlu de muhabbeti Mevlâ ile dir. Bu muhabbet de seyyid-ül evvelîn velâhirîn Efendimiz Hazretlerinin sünenâtı zahiriyye ve bâtiniyyesine temessük²⁰³ ve tebiyyetledir. Sünenâtı zâhiriyyeyi icrâ mümkün olursa da sünenâtı bâtiniyyesi zarûrîdir ki tarîk ilmini bilmek gerekdir. Bir de ulemâyı rûsûmdan ihtirâz²⁰⁴ ve birde dünyâyı me'kel²⁰⁵ ittihaz eden mütesavvifeden bir de rakeden eğâzî rûkûn eden ehli mutesavvifeden²⁰⁶ içtinâb etmek

gerekdir. Saadet ve selâmet sünenâtı zahiriyye ve bâtiniyyeyi icrâ ve ahlak-ı hâmide iktisâbi olduğu fermân buyrulmudur.

¹⁹⁹ Yakın olmak, yaklaşmak, kulların fazilet ve takvâ sahibi bir hayat geçirmelerinin karşılığı olarak Allâh'ın kuluna büyük bir lutuf ve ikramı olup Rableri katında ulaşacağı en yüce mâ-nevî makamı ifade etmektedir.

²⁰⁰ Allâh'a yakın olanların içecekleri bir kaynaktır (Mutaffifin/27-28).

²⁰¹ Acziyet olmadan vuslat olmaz.

²⁰² Hemen hatıralara dalarsın.

²⁰³ Sımsıkı sarılma.

²⁰⁴ Zâhiri ulemadan kaçınmak.

²⁰⁵ Geçim yeri, yenecek yer.

²⁰⁶ Başlangıçta oyun oynar gibi şart koşan.

Meâli Hadis-i Şerîf: Bir kimse birisine bir şey verirse tekrâr geri almamalı. Bu zemînde buyuruluyor ki: Eğer alırsa köpek kusnuğunu nasıl geri alırsa ona benzer.

Cenâb-ı Hakk bir âyeti kerîmesinde:

وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ²⁰⁷

Buyurmuş ki: Mânâyı şerîfi hakîkatde Cenab-ı Hakk ezelde zâhir idi biz bâtın idik. Şimdi bizi izhâr buyurarak kendisini gizledi. **(109)** Bu ihsân-ı ilâhiye karşı abdin mukâbele-i ihsanı da kendisinin bâtın olub Hakkın izhârıdır.

Nakşibendîler üç şey'e çok dikkat iderler ve dikkat edilmesini de emr iderler. Tekemmül bundadır. **1)** Tahâret: Dâimâ abdestli bulunmak, **2)** Lokmasına dikkat etmek, **3)** Nisbet-i huzûru muhâfazaya îtinâ eylemektir. Peygamberimiz (s.a.v) bir hadis-i şerîfinde buyurmuşlar ki: Ben Nebî olub beşîr ve nezîr²⁰⁸ gönderildim. Bana ilk îmân eden gençler olmuştur. Lokman Aleyhisselâm buyurmuş ki: "Ben dört Peygamberin kitâbını mütâla'a itdim. Hisâbsız hikmet öğrendim. Birisi bir hâneye girildiğinde her tarafına bakmamak. Bunda da hâne-i kalbe duhûlde de bir şey'e meyl ve iltifât itmemek işâreti vardır. Namaz kıldığı zaman kalbi muhafaza etmek ve boğazına dikkat etmek ki az yemek ve helâlinden ekl etmek (yemek). Konuştuğu zaman lisânını hıfz etmek (korumak). Yürürken nazar ber kademe riâyet etmek²⁰⁹. **(110)** Ve iki şey'i de hiç unutmamak. Birisi Cenâb-ı Hakkı, biri de ölümü unutmamaktır. İki şey'i de nesiyyen mensiyyen unutmaktır. Birisi, kendinin halka ettiği iyiliği, biri de halkın kendisine olan ezâ ve cefâsını unutmaktır.

مَنْمَ وَاصِلْ مَنْمَ دَرْ هَزْ دُو عَالَمِ²¹⁰

54

(الالانه ه ننه ه لا نه ننه بنه ه)²¹¹

²⁰⁷ Kasas/77 Allâh sana ihsan ettiği gibi sende insanlara ihsanda bulun.

²⁰⁸ Mücdeleyici ve (ilerideki hesab için) korkutucu. Bu ikisi Peygamberimizin (s.a.v) sıfatıdır.

²⁰⁹ Gözün ayağın üzerinde olmasıdır, sâlik Allâh'tan gayri şeylere iltifat etmemelidir.

Yürüyüşün bu şekli, aynı zamanda Peygamber Efendimizin de yürüyüş şeklidir ki, O, yürürken sağa sola bakmaz, ayaklarının ucuna bakarak ve sanki yokuştan iniyormuş gibi hızlı yürürlerdi. Rasûl-i Ekrem'e tâbi olan sâlikte aynı şekilde yürümelidir.

²¹⁰ İki âlemde de vasil benim.

²¹¹ Anlaşılamadı. Aynen yazıldı.

Vücûdu insânîde nefis, kalb ve ruh olub bunların uyûbunu bilüb geçmedikce abid rabbe vâsıl olamaz. Muhabbet dört kısımdır. Birinci rûhânî, ikinci kalbî, üçüncü nefsânî, dördüncü, aklî muhabbetdir. İşte ervâhı, Cenâb-ı Hakk âlem-i ezelde saf saf itmiş ve ervâhı cunûdu mücennede yâni hazırlanmış asker gibi olub birbirine karîb olanlar bu âlem-i mülkü şehâdetde zuhûra gelüb enbiyâ ve evliyâyı kirâm hazerâtına Allâh için muhabbet iderler. **(111)** Ve mülâkî olurlar²¹² Kalbî olanlar ulemâ ve fudalâyâ (fazîletlilere) muhabbet edenlerdir. Nefsânî olan nefsin arzû ve şehevâtı için nefse âid muhabbetdir. Aklî olan muhabbet dünyevî husûs için olan muhabbetdir.

الْعَبْدُ مُدَبِّرٌ وَالرَّبُّ مُقَدِّرٌ²¹³

İnsan umûrunda mütehayyir²¹⁴ kaldığı zaman ehli kubûra mürâcaat emr olunarak buyuruluyor ki evliyâullahdan âlem-i ahrete teşrîf buyuran zevât-ı kirâmın cesed-i şerîfleri kabir i mübâreklerinde hay olub onların rûhâniyetinden istimdâd ve istiâne taleb idilir. Ve yardım görülür. Birde Hazreti Peygamber Sallallâhu Aleyhi Ve Sellem Efendimiz Hazretleri buyurmuşlar ki: Siz hayatta olub yürüyen canlı cenâze görmek isterseniz Hazreti Ebûbekre bakınız. Radiyellahu Anh Hazretlerine vücûdu mübârekleri rûhuna kabir mesâbesinde idî. Şu halde İnsân-ı Kâmil işte böyle olub o zâtından istimdâd **(112)** ve iâne²¹⁵ ve arzu hâl eylemesi işâret buyruluyor.

Âbidin biri çok zemân ibâdet itmiş. Bir gün bir cemâatin bir ağâca taptıklarını âdemin birisi haber vermekle hemân o ağacı kesmek üzere bir şey alarak yola çıkmış. Giderken şeytan bir ihtiyâr sûretine girerek temessül ederek men etmek istemiş. Çokça isrâr itmiş isede âbid islâmiyet böyle emri diyor. Mutlak gideceğim demiş. Nihâyet münâzaaya başlamış. Bû âdem şeytanı altına almış, öldüreceğini söyleyince, şeytan beni öldürme sana bir şey diyeyim dimekle altından kalkarak âbide hıtâben: Sen şerî'mısın,

55

Peygamber misin? Neyine lâzım. Sana yevmiye ikişer altun getireyim. Ye ve Allâh için yedir, infak et demekle zâhidi aldatır ve avdet itdirir. İki gün yataktan kalkınca ikişer altun bulur. çücü gün gelmeyince cânı **(113)** sı-kılarak tekrar ağâcı kesmek üzere kalkar. Yine şeytana tesâdüf ider. Birçok ısrardan

²¹² Görüşürler.

²¹³ Kul tedbir alır Rabb takdir eder (Tedbir kuldand takdir Allâh'tan).

²¹⁴ Şaşmış, ne yapacağını bilmez halde olma

²¹⁵ Yardım.

sonra münâzaaya başlarlar. Bu defâ şeytan âbidi altına alarak öldü-receğini söyler. Âbide bir şey demek üzere kalkmasını teklîf ider. Ve altından kalktığında evvelki galibiyetinin ve şimdi mâlub olduğunun esbâbını sorar. Şeytanda: Sen evvelce Allâh için gidiyordun Hakk sana yardım ediyordu. Zafer bulamadım. Parayı görünce gevşedin. Şimdi nefsin için gidiyorsun. Ar-tık bir şey yapamazsın. Geri dön diye tekdîr ve terzîl ederek çevirdiği beyân edilmiştir.

Bu üç sıdk kimde bulunursa Cenâb-ı Hakk o abdini mahalli enbiyâya ulaştırır. Birincisi elinde dünyâsı ola muhabbeti kalbinde olmaya. Bulunduğu zemân ile olmadığı zemân bir ola. İkincisi, mahlûku (114) gönlünden çıkara. Güyâ mahlukdan eser yok. Yalnız kendüsî hayatda olduğunu bile. Kimsenin zem ve medhuna iltifat etmeye. Üçüncü, Nefsin siyâsetine vâkıf ola. Açlık tokluk nazarında bir ola.

Bir âdem Şam'da bir zâte tesâdüfle bir gözünün bağlı olduğunu görüb kim olduğunu ve esbâbını suâl edince, ismi "Sabûr"dur dirler. Bunun bir sevgilisi var idi. Sefere gidiyordu. Teşyi²¹⁶ iderken bu gözünden yaş gelmemiş. Vây göz! Mademki sen ağlamadın. Ahdetmiş altmış seneden beri o gö-zü ta'tîl itmiş demişler.

Gencin birisi bir ihtiyarı na'l²¹⁷ ile iyice döğdüğünü gören kimseler esbâbını suâl iderek ihtiyâr adamın böyle döğülmesine razı olmazlar. O genç de siz bilmezsiniz, bunun cürmü pek azîmdir. Bana muhabbet dâvâsı ediyor, üç günden beri gelib görmemiştir. Ânın için döğüyorum diye cevâb vermiştir. (115) . این نه نعمت نو نه رملت ونه حوا ب. Vahyi hak allâhuâlem bissevâb.

Dünyada iki kimsenin gönlü rahat olduğu, birisi Cenâb-ı Hakk ve âhiret hesabı hâtırına gelmez, hiç o taraflı olmaz. Yalnız nefsinin arzûsuyla olur ve kalır. Bu suretle gönlü rahatdır. Bu kısım kimseler elleriyle evlerini yıkmış ve azâb-ı elîme kendilerini atmışlardır. Bir kısımda dünyânın mihnetine sabr ider ve mütessir olmaz. Allâh ile ibâdet ve tâatle olur ki bu âdeminde gönlü bu

sûretle rahatdır. Bu ikisinin arasında bulunanlar muazzebdir²¹⁸ ki kâh dünyânın te'sîriyle kâh âhiret te'sîriyle muazzeb olur turur. Mü'minlerin hissesi

²¹⁶ Uğurlamak, yolcu etmek.

²¹⁷ Na'l: (nalin) Ayağa giyilen tahta ayakkabı.

²¹⁸ Acı çekenlerdir.

hakkında lâhutiye ve nâsûtiyeden²¹⁹ bulunduklarından halife-i ilâhî oldukları ma'nâ tarafı lâhûtiyet, zâhir tarafı nâsûtiyetdir.

Miskîne nâmında bir câriye varmış. Zikir meclisine çok devâm edermiş. **(116)** Vefât itdiğinden sonra kendisini bilen evliyâullahdan bir zât âlem-i mana da görüb ne halde olduğunu suâl eder. Cevâbında: Cenâb-ı Hakk bana çok inâm ve ikrâm itdi. O miskinlik gitdi. Şimdi Hakk ileyim demiş. Bunun es-bâbı da zikir meclisine çok devâm itmiş olduğundan ileri geldiğini beyân eylemiştir. Cenâb-ı Hakk bir âyet-i kerîmede buyurmuştur:

لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ²²⁰

Mahbûb-u Hüdâ Cenâb-ı Kibriyâ Hazret-i Peygamber Sallâhu Aleyhi Ve Sellem Hazretleri bir Hadis-i Şerîflerinde buyurmuşlar ki: Mü'minin emr-i mâruf ve nehy-i münkeriyle zikrullahdan mâdâ lisânından sudûr eden kendi aleyhinedir. Eshâb-ı güzîn rıdvânullâhi aleyhim ecmaîn hazarâtı bir emr-i ilâhîyi, bir emr-i nebevîyi işitdiğinde kendileri hemân ânınla amel idüb ehli ıyâllerine de amel ittirdiğinden sonra mahlûk-u Hüdâyâ da eriştirmişler ve hiçbir emri geri bırakmamışlardır. Bu emr-i mârûf ve nehyi münkeri insân kendi nefsinde emr etmek gerektir. **(117)** Çünkü vücûdda nefisden büyük ve fenâ bir düşman olmadığı ve abd ile Rabbin arasındaki hâil-i âzam²²¹ nefis olduğu buyurularak o emrin ilk evvelâ vücûdda tatbîki ve sonra Allâh için ve emr olduğu üzere mahlûka da söyler. Bu nefis ile nefis için olursa bu da mü'minin aleyhine olur. Cenâb-ı Hakk âyet-i kerîmesinde:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ / كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ²²²

Âyeti kerîme muktezâsınca gâyet ihtimâm ve gayret lâzımdır. Mü'minin zikri Allâh ile Allâh için olursa nefi' verir. Yoksa zikirde kendi aleyhine olur. Birde iki şey vardır ki onlara gâyet ihtimam ederek gayret

57

lâzımdır. Kat'iiyen terâhî ve tekâsül ve tehâvün²²³ etmemek lâzımdır. Birisi vücûdu insânîde sırrı ilâhî ve emânet-i ilâhiyye mevcuddur ki insan bu emâneti tâzim ve hüsnü edebini muhâfaza ile huzûr nisbetini **(118)** muhâfazaya ihtimâm gerektir. Nasıl ki emânete hıyânet etmek haramdır ve bir şahıs

²¹⁹ Sayfa 27 ve 28 dipnot 99'da bilgi verildi.

²²⁰ Kasas/55 "Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız da size. Esen kalın" derler.

²²¹ Büyük bir engel, perde.

²²² Saf/2-3 "Ey îmân edenler! Niçün yapmayacağınız şeyleri söylüyorsunuz / Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz Allâh katında çok çirkin bir davranıştır."

²²³ Gevşeklik (sonraya bırakmak), tembellik, hafife alma.

eşyâdan ufak ve ehemmiyetden ârî bir şey'î bir kimse nezdine bıraksa onun zâyî ve telef olmaması husûsunda ne derece ihtimâm ider? Ve zâyî olsa gücenir ve gazablanır ve cezâ ider. Bu emânet-i ilâhî ve sırrı hüdâ-dır. Artık buna ne derece tâzîm ve muhâfazasına ihtimâm gerektir. Teemmül ve tefekkür cidden.

Cenâb-ı Hakkı sevmek ve ziyâde korkmak gerektir. Ve elzemdir.²²⁴ İnsan kendisinden de korkmak gerektir buyuruluyor. Birde mü'minlerin Cenâb-ı Hakk ile ahd-ü peymânleri²²⁵ vardır. Mü'min ahd-i ilâhiyyeyi îfâ etmek gerektir. Yine bir ayet-i kerîmesinde:

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ
فَارْهَبُونِ²²⁶ buyuruyor.

Sen seni sende sen olmuş görürsen
Gelür hayret, lisânın da olur lâl.
Cümle âzâ raiyyetdir²²⁷ Sezâî,
Vücut iklîminin şâhı gönüldür.

Ve daha sâir âyet-i kerîmeleriyle te'kîd ve ihtâr buyurarak uhûdu **(119)** ilâhiyyenin²²⁸ îfâsına gayret ve dikkat gerektir. Vücûdun zâhiriyle evâmîrin zâhirini ve bâtınıyla evâmîrin bâtınını anlayub amel ve ahlâkullah ile tahalluk gerektir ki abdin Mevlâsına lââyık ve zâtına vâsıl olsun. Bu da bir mürşid-i kâmile bende ve ona teslîm-i cân ve her emrine inkıyâd²²⁹ ve muhabbet-i tâm etmekle olur ki tarîkat de: Sünnet-i peygamberîye muvâfık ve mutâbık, şeraiti, tarîkatî, mârifet ve hakîkatî câmi' ve zât-ı ilâhîye giden tarîktir.

58

Yoksa tarîkat nâmiyle nefsin arzûsuna hizmet ve hafezanallah sapkın ve hatarnâk²³⁰ tarîk ve şeyh değil. Gâyetle ihtirâz²³¹ gerektir. Birde buyruluyor ki: Gurur, ucub ve varlık gâyet mezmum²³² ve pek fenâ ahlâk-ı zemîmeden olub ucub ve gurur-u zâhirden geçmek kolay olur. Hicab-ı nurânî ki bâtınen

²²⁴ Çok gereklidir, çok lâzımdır.

²²⁵ (karşılıklı) sözleşme, ahidleşme.

²²⁶ Bakara/40 "Bana verdiğiniz sözü yerine getirin ki bende size vaadettiklerimi vereyim. Asıl bana iteatsızlıktan sakının"

²²⁷ Onun (Rabbimizin) emrindedir.

²²⁸ Allâh'a verilen sözlerin.

²²⁹ Tam bir bağlılıkla.

²³⁰ Aklı selîmden uzak.

²³¹ Kaçınmak, uzak durmak.

²³² Büyüklenmek-ameline güvenmek-kötülenmiş.

âmâlî ve keşfî ve sâiresi gurur ve varlıklı olursa bundan geçmek pek güçtür. Ve sâlikî yolundan geri bırakan şeydir. Bunlara iltifat etmemek gerekdir. (120) “Elin birin arşa ersede merkez o ednâya er”²³³ meâlinde bir beyt buyurularak yokluğu ihtiyâr etmek gerekdir. Bu fırsatı elinden kaçırmamak ve işini görmek lâzımdır.

اَللّٰهُمَّ يَا رَبِّ اَتَمِّمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا اِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيْرٌ. وَاحْفَظْنَا مِنْ جَمِيْعِ الْاَلْفَاتِ الصُّوْرِيَّةِ وَ الْمَعْنَوِيَّةِ اَوْصَلْ اَدْبُكَ
وَمُشَاهَدَةِ جَمَالِكَ يَا اَكْرَمَ الْاَكْرَمِيْنَ وَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.

Âriflerin akseylese bir kalbe nigâhî²³⁴

Andan silünür meylü maâsî menâhî²³⁵

Bir nazarları gevher ider sengi siyahî,²³⁶

Âtâ nefesi pâk ile merdân-ı ilâhî.²³⁷

Enfâs-ı maasîde komaz buy-i günâhî,²³⁸

Gözüne çekerler anâ bir sürme-i himmeti

Bir dil ki açarlar âna bir dîde-i ibret.

Gizlice iderler ise imdâd-ı inâyet

Feyz eyleseler bir kişiye nûr-i bâsîret,

Âmâ ise de seyrider eşyâyı kemâhî²³⁹.

Pervâne gibi vâsıl ola gör pertev-i aşka,²⁴⁰

Gir şevkû muhabbetle bu bâğı nev aşka.

59

Sen dahî ihlâs ile bir merd-i aşka,

Bîr ola gör sıdk ile gel rehberi aşka.

Kat’ eylesesin âlemi vuslatdaki râhî. (121)

²³³ Bir elin arşa ersede, âlemlerin merkezi olan İnsân-ı Kâmile (gönül âlemine) er”

²³⁴ Bakışı.

²³⁵ İsyana günaha meyli silinir.

²³⁶ Kara taşı.

²³⁷ Atâ: bahşeder, merdân-ı ilâhî: Allâh erleri (İnsan-ı Kâmilleri).

²³⁸ Enfâs-ı maasî: gafletle alınan nefesler, buy-i günah: günah kokusu.

²³⁹ Olduğu gibi.

²⁴⁰ Aşkın nuruna.

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا. هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهِيمُنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ لَا خَالِقَ الْبَارِئُ الْغَفَّارُ الْقَهَّارُ الْوَهَّابُ الرَّزَّاقُ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ جَلَّالُهُ. الْقَابِضُ الْبَاسِطُ الْخَافِضُ الرَّافِعُ الْمُعِزُّ الْمُذِلُّ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ جَلَّالُهُ. الْحَكَمُ الْعَدْلُ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ الْحَلِيمُ الْعَظِيمُ الْغَفُورُ الشَّكُورُ جَلَّالُهُ. الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ الْحَفِيزُ الْمُقِيتُ الْحَسِيبُ الْجَلِيلُ الْجَمِيلُ الْكَرِيمُ الرَّقِيبُ الْمُجِيبُ الْوَاسِعُ الْحَكَمُ جَلَّالُهُ. الْوَدُودُ الْمَجِيدُ الْبَاعِثُ الشَّهِيدُ الْحَقُّ الْوَكِيلُ الْقَوِيُّ الْمَتِينُ الْوَالِي الْحَمِيدُ. جَلَّالُهُ. الْمُخْصِي الْمُبْدِي الْمُعِيدُ الْمُحْيِي الْمُمِيتُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ جَلَّالُهُ. الْوَاحِدُ الْمَاجِدُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الْقَادِرُ الْمُقْتَدِرُ الْمُقَدِّمُ الْمُؤَخِّرُ جَلَّالُهُ. (122) الْأَوَّلُ الْآخِرُ الظَّاهِرُ الْبَاطِنُ الْوَالِي الْمُتَعَالَى جَلَّالُهُ. أَلْبَرُّ النَّوَّابِ الْمُنْعِمُ الْمُنْتَقِمُ الْعَفُوُّ الرَّؤُوفُ الْمَالِكُ الْمُلْكُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ. الرَّبُّ الْمُقْسِطُ الْجَامِعُ الْغَنِيُّ الْمُغْنَى الْمُعْطَى الْمَانِعُ الضَّارُّ النَّافِعُ النُّورُ الْهَادِي جَلَّالُهُ. الْبَدِيعُ الْبَاقِي الْوَارِثُ الرَّشِيدُ الصَّبُورُ يَاصَادِقُ يَا سَتَّارُ يَا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ يَا نِعَمَ الْمَوْلَى وَيَا نِعَمَ النَّصِيرُ غُفْرَانِكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ. يَا دَائِمًا بِلَا فَنَاءَ وَيَا قَائِمًا بِلَا زَوَالٍ وَيَا مُدَبِّرًا بِلَا وَزِيرَ. سَهْلٌ عَلَيْنَا أُمُورُنَا وَ عَلَيَّ أَبْوِينَا وَعَلَى جَمِيعِ

الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ كَافَّةً كُلَّ عَسِيرٍ. أَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَصِيرُ الْأُمُورُ. إِنْ اللَّهُ وَ مَلَيْكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا. (٣) دَفَعَهُ صَلَاتُ مَنْجِيهِ: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَاةً تُنَجِّنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَحْوَالِ

وَالْآفَاتِ وَتَقْضَى لَنَا بِهَا جَمِيعَ الْحَاجَاتِ وَتُطَهِّرُنَا بِهَا مِنْ جَمِيعِ
السَّيِّئَاتِ وَتَرْفَعُنَا بِهَا عِنْدَكَ أَعْلَى الدَّرَجَاتِ وَتُبَلِّغُنَا بِهَا أَقْصَى
الْغَايَاتِ مِنْ جَمِيعِ الْخَيْرَاتِ فِي الْحَيَاتِ وَبَعْدَ الْمَمَاتِ (123) بِرَحْمَتِكَ
يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ صَلَاةً كَامِلَةً وَسَلِّمْ سَلَامًا تَامًّا عَلَى
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي تَنَحَّلَ بِهِ الْعَقْدُ وَتَنْفَرِجُ بِهِ الْكُرْبُ وَتُقْضَى بِهِ
الْحَوَائِجُ وَتُنَادَى بِهِ الرَّغَائِبُ وَ حُسْنُ الْخَوَاتِمِ وَيُسْتَسْقَى الْعَمَامُ يَا
بُورْجَهُ الْكَرِيمِ. وَ عَلَى إِلِهِ وَ صَحْبِهِ فِي كُلِّ لَمَحَةٍ وَ نَفْسٍ بِقَدْرِ كُلِّ
مَعْلُومٍ لَكَ. .

Her kim ki ânın hakla tolû kalb-i hazîni
Tevhid-i hakîkatle müeyyed ola²⁴¹ dîni.

Kurtulsa tereddütten eğer fikri metîni,
Açılsa eğer bir kişinin ayni yakîni.

İsbât-ı vücûd etmek ister mi güvehî,
Hazmî aramâ âlem-i sûretde vefâyî.

Zan itme bakâ göstere bu köhne binâyî,
Allâha sığın bırak ikbâli kayd-ı sivâyî.²⁴²

Olma bu fenâ mülküne dilbeste²⁴³ sezâî,
Bir âleme ir ki ola ol nâ mütenâhî.²⁴⁴

Zikrullahdan irâz olursa, Cenâb-ı Hakk şeytânı anâ garîb etdirir. O vücûd
şeytan olur. Allâhümme hfaznâ yâ hâfiz! (124)

²⁴¹ Kuvvetlendirile.

²⁴² İkbâli kayd-ı sivâ: Allâh'tan başka arzular, istekler.

²⁴³ Fenâ mülkü: Bu geçici âlem, Dilbeste: âşık olma, gönülden bağlanma (Bu fânî mülke bağlan-
mayı kendine layık görme).

²⁴⁴ nâ mütenâhî: sonsuz (-luk âlemi).

Sâlât-ü Teheccüdün birinci rek'atinde	: Âyet-el Kürsî
Sâlât-ü Teheccüdün ikinci rek'atinde	: Êmenerrâsûlû
Sâlât-ü Teheccüdün üçüncü rek'atinde	: Sûre-i secde
Sâlât-ü Teheccüdün dördüncü rek'atinde	: Sure-i Mülk
Sâlât-ü Teheccüdün beşinci rek'atinde	: Innâ enzelnâhu
Sâlât-ü Teheccüdün altıncı rek'atinde	: Dört İhlâs-ı Şerîf
Evvâbin namazının her rek'atinde	: Üçer İhlâs-ı Şerîf
Tesbîh namazının birinci rek'atinde	: Vedduhâ veyâ Sebbihisme
Tesbîh namazının ikinci rek'atinde	: Elem neşrahleke
Tesbîh namazının üçüncü rek'atinde	: Gulyâ eyyühel kâfirûn
Tesbîh namazının dördüncü rek'atinde	: İzâcâe
Sâlât-ü Vitrin birinci rek'atinde	: Vedduhâ
Sâlât-ü Vitrin ikinci rek'atinde	: Gulyâ eyyühel kâfirûn
Sâlât-ü Vitrin üçüncü rek'atinde	: İhlâs-ı Şerîf
Sabah namazının birinci rek'atinde:	Elem neşrahleke ve Elem terakeyfe
Sabah namazının ikinci rek'atinde	: Gulyâ eyyühel
kâfirûn ve İhlâs-ı Şerîf Okumak sünnetdir.	

(125) Sordum sarıçiçeğe.
Niçün benzin sarıdır.
Didi âşık simâsı.
Böyle sarı olurmuş.

Aşk ı iste aşkı bul.
Aşk ile ol, aşk ile tol.

62

Her şeyin var bir bedeli
Bulamadılar aşka bedel.

Derdime dermân dilerken dârâ, derûnde derd ehlî,
Demâdem dîdelerden dem dilden dûd olur peydâ. ²⁴⁵
Olubdur mest-i tesnîm, hüviyet Bedrîi fânî

²⁴⁵ (Rabbine vuslat) derdiyle içten Rabbine yalvaranlar, gözlerinden kan yüreğinden de âhu figanlar gelir.

İder Yâre işâret sorsa ger kendüye kendüzîn²⁴⁶

İmam Alî Kerremellâhu Vecchê buyurmuşlar ki: İnsanın bakiyeyi hayâtı kibrit-i ahmerden daha büyük daha kıymetlidir. Kibrit-i ahmer pek kıymetdâr bir şey olub bakırı altun ider. İnsan ömrünün kadrini bilüb muhâfaza ve insâniyetini ikmâl lâzımdır. İnsan halife-i ilâhiyedir. Ve âyine-i Zât-ı Hudâdır. Hiç bir şey'e değışilmez bî bahâdır. Allâh kadrini bildire. Âmîn.

(126) Ey gönül ol Yâr için,
Sızle gönül ol Yâr için.
Cânı dost uğrunda hem,
Kurbân kıl ol Yâr için.
Geldik cihâne göçmeğe,
Mârifet âbın içmeğe,
Fânî vücûddan geçmeğe,
Azm et hemân ol Yâr için.
Aşk âteşine yan gönül.
Cân içre cânı bul gönül.
Ol Yâr ile yâr ol gönül.
Gayri bırak Allâh için.
Bu benliğı sür aradan.
Görünsün Hakk her aradan.
Sanâ gel dedi Yaradan.
Bilmez misin seyrân için.
Eriştiğin Sultâna sen,
Sıdk ile yapış âna sen
Rü'yeti ayân eyle hemîn.
Olmağla vasl-ı yâr için.
63

Neşet çok firkatine
Er gör yârab vuslatına
Şâh-ı Bedrînin hürmetine
Bâğışla ol hünkâr için.

Dünyâya ibret nazariyle bakub hikmet-i Hüdâyı anlamak
gerekdir. Yoksa hayvan gibi bakmakda fâide yodur. İnsanın hayvandan farkı
kalmaz. !

²⁴⁶ Bu fânî kulun Bedrî vuslatla kendinden geçmiştir. Kendine, "Sen kimsin?" Diye sorsalar o da yârini gösterir.

(127) Hattâ yokdur farkî, mahalli gülistândır dîn.
Fikri nâkısıdır gele rûyunla yeksândır dîn.
İçtiâdında isâbet itmedî bir veçhile,
Hüsnü âlem tâbine mührüdür huşşâi dîn.
Vechi temsilde min'el cemle muvâfık söylemiş.
Sanâ baştan ayâğa hüsn ile zeri dîn.
Gâlibâ sen dilberin aşkıyle sûzân olmamış,
Âteşi aşka belâyı hicre âsândır dîn.
Dîdesi nûri basîretten bütün bî behredir.
Görmeyub sen nûru alâmetler pinhândır dîn.
Şeyhimiz ol ârif-i hilmenşinâsî dehridir.
Zîru aşka yine derdü aşk dermândır dîn.
Hakka tâlibu ayni vâcib olduğu Hazmî bize.
Pîrümüz Bedrîü şeyhu Selmânü dîn.

م م م

م

Hâsaten ve ilâ rûhâniyyetü şeyhunâ ve mürşidinâ kutbürrabbânî vel heykelünnûrânî vel maârifissamedânî vâkıfı esrârı subhânî câmiil ulûmi velmeânî a'refûl urefâ. Ve zübdetül Evliyâ Esseyyid Eşşeyh Hâce el Hâc Hâfız Osman Bedreddîn Essâminî Kaddesallâhu Bisirrihun Nûrânî Feyzahüm ve Birrehüm Âtâullahu umruhû bimezîd. Elumru vel âfiyetü ve enfânâ biberekâtü enfâsî.